

„Czas” wychodzi codziennie, wyjąwszy niedziele i dni świąteczne.
Oddzielne Nra Czasu, o ile zapas starczy, w Krakowie po 10 c., we Lwowie lub z przesyłką pocztową 12 c.

Prenumerata wynosi:

	na cały rok	na kwartał	na 1 miesiąc
Pocztą w państwie Austriackiem.	24 zlr.	6 zlr.	2 zlr. 50 c.
„ do Włoch, Francji, Anglii, Belgii, Szwajcarii, Turcji	28 zlr.	7 zlr.	3 zlr.
innych państw należących do związku pocztowego	32 zlr.	8 zlr.	3 zlr.

Prenumeratę przyjmuje się tylko od 1-go do ostatniego dnia w miesiącu. — Listy z pieniędzmi i przekazy pieniężne na prenumeratę i ogłoszenia (inseraty) uprasza się nadsyłać franco do Administracji Czasu w Krakowie. — Listy reklamacyjne nieopieczętowane nie podlegają opłacie pocztowej. — Listów niefrankowanych nie przyjmuje się.
Rekopismów nadsyłanych nie zwraca się.

CZAS

Prenumeratę przyjmują:

Administracja „CZASU” w Krakowie i urzędy pocztowe. Miejscowa prenumeratę księgarnia S. A. Krzyżanowskiego, handel Z. Skalskiego w Sukiennicach, biuro dzienników i ogłoszeń E. Silbersteina w Sukiennicach, handel Bajera przy ulicy Grodzkiej, trafikę Kuklińskiego w Sukiennicach. — Ogłoszenia (inseraty) przyjmuje się za opłatą od miejsca wiersza drukiem drobnym (petitowym) za pierwszy raz 10 cent., za każdy następny po 5 cent. — Nadesłane (na 3 stronie dziennika) od miejsca wiersza drukiem drobnym po 30 cent. za każdy raz. — Ogłoszenia i prenumeratę przyjmują: we Lwowie Agencja „CZASU” w głównym składzie tytoniu Nr. II przy ul. Trybunalskiej 4; w Paryżu wyłącznie p. Adam, Rue Clément 4; (prenumeratę p. W. Raczkowski, Faubourg Poissonnière 33); w Wiedniu pp. Haasenstein & Vogler (także w Hamburgu, Frankfurtu n. M., Berlinie, Lipsku, Bazylei i Wrocławiu), A. Oppel, Stubenbastei Nr. 2, R. Mosse (także w Berlinie, Hamburgu, Monachium i Norymburgu), H. Schalek, M. Dukas, M. Stern, tylko prenumeratę p. H. Goldschmidt & C., w Frankfurtu n. M. G. L. Danbe & C.
W Warszawie przyjmują ogłoszenia pp. Reichman i Fendler, biuro ogłoszeń przy ul. Senatorskiej.

Przegląd Polityczny.

Kraków 18 lutego.

Na jutrzejszym posiedzeniu Izby deputowanych nastąpi drugie czytanie ustawy o wykonywaniu sądownictwa w obronie krajowej, dalej sprawozdanie o wnioskach Nitscha i Poscha względem uregulowania prawnej stopy procentowej, a wreszcie projekt do ustawy o uregulowaniu rybołówstwa w wodach śródlądowych, który już kilkakrotnie wnoszony przez rząd w Radzie państwa, był systematycznie odrzucany, gdyż za mało liczył się z kompetencją sejmów krajowych. Projekt obecny ustanawia bardziej antonomiczną zasadę i dlatego komisja, której sprawozdawać jest dep. Dr. Zatorski, poleca przyjęcie tej nowej ustawy rybackiej bez zmiany.

O ile wnosić można z dotychczasowych półrocznych encycyacji, zostanie stanowczo Izba poselska zamknięta 24 marca, możliwa atoli jest rzecza, że obrady Izby panów przeciągają się jeszcze po za ten termin. Zapewniają zwykle o intencjach rządu dobrze poinformowane dzienniki, że prócz budżetu zatwierdzonego zostanie jeszcze ustawa o używaniu dynamitu. Pokrok dowiaduje się, że w tej sesji nie wejdą już na porządek dzienny te przedłożenia, któreby w łonie prawicy wywołać mogły zasadniczą różnicę zdań.

Dotyczyć to ma mianowicie regulacji galicyjskich rzek, ustawy przeciw anarchiom, tudzież przedłożenia o ugodzie z koleją północną. Rzeczony dziennik określając obecną sytuację parlamentarną, zaręcza, iż w kompetentnym miejscu uznano konieczność, aby nowe wybory przeprowadzone zostały w duchu prawicy i aby wzmocniły liczebnie większość i uchroniły ją na przyszłość od wszelkiego rodzaju niespodzianek i choćby drobnych porażek.

Wątpić należy, czy jenerałna dyskusja nad reformą węgierskiej Izby magnatów, już w tym tygodniu się zakończy, gdyż zapisał się jeszcze do głosu długi szereg mówców. Z ostatniego posiedzenia podnieść należy pełną zapalną mowę Jokaja, w której tenże z humorem zbijał wnioski Iranyiego i przekonywająco przedstawiał niedostatki projektu Szilagyi'ego, a dotykając wywodów Apponyiego o demokratyzmie, naszkicował z werną obraz prawdziwego demokracji.

O szansach projektu reformy Izby magnatów pisze *Budap. Corr.*: W niektórych salonach naszej arystokracji, tudzież na konferencyjnych posiedzeniach wyższego duchowieństwa, zastanawiano się w ostatnich dniach szczegółowo nad stanowiskiem, jakie zająć należy wobec reformy Izby magnatów, która w krótkim już czasie wejdzie na porządek dzienny obrad Izby wyższej. Te poufne konferencje nie zakończyły się wprawdzie jeszcze zupełnie, w ogólności jednak powzięto już co do głównych kwestyj uchwały, dające się w ten sposób streścić: Przywódcy opozycji (płacą oni bez wyjątku więcej, jak 3000 zlr. podatku gruntowego), chcą przedewszystkiem rządowi stawiać trud-

ności, postanowili bez bliższego motywowania nie przyjąć niniejszego projektu nawet za podstawę szczegółowej dyskusji. Do tej liczebnie niewielkiej frakcji przylączyła się część tych, którzy zasadniczo wprawdzie nie stoją w opozycji do rządu, lecz wskutek oznaczonego w projekcie cennus, przestali być członkami Izby wyższej, — sprawa ta jest przeto dla nich walką o byt.

Zupełnie inne stanowisko zajmie episkopat i potężna, dobrze uposażona część arystokracji. Nie akceptują oni wprawdzie wszystkich postanowień przedłożenia, lecz uważają reformę Izby wyższej za niezbędną i dlatego bez wyjątku głosować będą za przejściem do dyskusji szczegółowej, w której wniosą stosowne poprawki. Ta cała wielka grupa, w której znajduje się niemało takich arystokratów, którzy gabinetu Tiszy nie zwykli popierać, kategorycznie nie zgadzają się z zasadą wyboru do Izby wyższej, i pragnie tem bardziej prawo nominacji dożywotnich członków utrzymać przy Koronie, gdyż widzi w tem jedyną rekojmie, że rzeczywiste wejdą do Izby wyższej tylko pełni zasług mężowie i znakomitości, bez względu na to, czy w tym lub owym komitecie się urodzili lub mieszkają. Że wszyscy członkowie stronnictwa liberalnego, za przedłożeniem głosować będą, to nie ulega wątpliwości.

Zupełnie odrębne stanowisko zajmuje w końcu hr. Juliusz Andrassy. Uważa on również, że reforma Izby magnatów nie da się absolutnie odwiec, gdyż w przeciwnym razie cała opinia publiczna zajęłaby wobec tej Izby nadzwyczajnie nieprzystające stanowisko i domagałaby się stanowczo reformy radykalnej, nieuwzględniającej oddzielenia praw. Z tego także powodu będzie hr. Andrassy za przejściem do dyskusji szczegółowej. Sądzi on atoli, że prawo nominacji członków przez Koronę, określone w rządowym projekcie idzie za daleko, a przeto pragnie liczbę zamianować się mających dożywotnich członków ograniczyć do najwyżej 50 lub 60 i nadto uzupełnić Izbę przez tylnych wybranych członków. Wybory atoli komitatu uważa hr. Andrassy za myśl nieszczerłą; zdaniem jego, tylko droga pośrednich wyborów miałaby kraj, podzielony mniej więcej na równe co do obszaru okręgi wyborcze, wysyłać członków do Izby wyższej. Hr. Andrassy sądzi też, że stosowne jego poprawki przejdą w szczegółowej dyskusji. Jak się faktycznie ułoży stosunek głosów przy głosowaniu po jenerałnej dyskusji, to naturalnie obliczyć się nie da ze względu na okoliczność, iż kilkuset członków Izby wyższej dotąd na jej posiedzeniach udziału nie brało, a tym razem ewentualnie w Izbie pojawić się mogą.

W Izbie wyższej przyjęto budżet i ustawę finansową. Podczas dyskusji szczegółowej wyraził biskup Czászka zwykle zastrzeżenia w sprawie katolickiego charakteru funduszu uniwersyteckiego, wobec czego minister wyznał Trefort zaznaczyć krótko, że uniwersytet budapesteński jest instytucją krajową.

Po długich rozprawach w parlamencie niemieckim, w ciągu których ks. Bismark trzykrotnie głos zabierał, przyjęto nareszcie z noweli taryfowej dwie pozycje. Cło od żyta wynosić będzie

trzy marki (nie dwie marki, jak rząd wnosił zrazu), od pszenicy (100 kil.) także trzy marki.

Tak zakończyła konferencja afrykańskiej, jak i zawarcia ostatecznej ugody w sprawie egipskiej spodziewają się powszechnie w czasie bardzo krótkim.

Telegram, który odebrała Köln. Ztg z Konstantynopola, donosi, że mocarstwa odpowiedziały już na notę Turcji względem akcyi włoskiej na morzu Czerwonym. Według telegramu tego miała wyrazić Rosja swe ubolewanie, że nie może popierać protestacyi tureckiej przeciw postępowaniu Włoch; Austria odpowiedzieć miała, że w sprawie tej mało tylko uczynić może, szczególnie dlatego, że Porta tak mało względów okazuje dla wyrażonych życzeń Austrii. Reszta mocarstw oświadczyła, że muszą się pierwszej mocarstwa w tej mierze z sobą porozumieć.

Wogóle zdaje się panować między mocarstwami od czasu upadku Chartumu przekonanie, że akcyi dążącej do nalożenia widziadła rozlanatyzowanemu islamowi, któryby mógł sięgnąć od Indji aż do Maroku, nie można przeszkadzać, choćby w akcyi tej zachodziły miały pewne nieprawidłowości, na których usunięciu zawsze się jeszcze znaleźć może pora stosowna.

W włoskiej Izbie deputowanych wniósł dep. Sonnino interpelacyę, czy treść odpowiedzi danej Turcji, jak ją podaje Agencja Stefania z dnia 15 b. m., jest prawdziwą.

Pogrzeb publicysty socjalistycznego Jules Valles dał w Paryżu powód do tłumnej manifestacyi, której charakter wyrażają wydawane okrzyki: Niech żyje komunizm! A bas l'Allemagne! A bas Bismark! Assommez les Prussiens! przyczem przyszło do bójki ze studentami i mieszczanami, którzy chcieli utrzymać porządek wyciągnięciem kordonu. Za trumną postępowali Rochefort, Laguerre i liczny zastęp dziennikarzy i publicystów skrajnego kierunku. Na *Père-Lachaise* przemawiali Longet i Vaillant na cześć komuny. Przemówił także Rochefort, któremu wielką sprawiono owacy.

W rumuńskiej Izbie deputowanych poruszono sprawę konwencyi handlowej z Austrią. Na odnośną interpelacyę odpowiedział Bratiano, że chce poddać rewizji obecnie obowiązującej konwencyi jest obustronna. Zresztą nie wypadła obecnego przesilenia ekonomicznego przypisywać zanadto traktatom handlowym. Przesilenie to jest powszechne i cały świat je przeżywa. O ile pod tym względem postanowienia dotychczasowej konwencyi mogą być szkodliwymi, ministerstwo starać się będzie usunąć je.

Mimo zaprzeczeń urzędowych dzienników rosyjskich, mnożą się ze wszech stron pogłoski o przygotowaniach Rosji do zajęcia Heratu, lub rozejmienia nad nimowego protektoratu. *Times*, *Standard*, *Daily Telegraph* i inne dzienniki angielskie wyrażają swe obawy, podając, że faktem jest, iż wojska rosyjskie stoją tylko o 6 mil od granicy Heratu, że agenci rosyjscy rozrzucają po Heracie i zaopatrzni w pieniądze, czekają tylko danego

hasła, aby rozpocząć swe agitatorskie działanie. Porą do działania stosowną ma być chwila, w której wypadki sudańskie zmuszą Anglię do ogolenia Indji ze znacznych części stojącego tam wojska, lub jeśli w Indjach samych pojawi się ruch muzułmański. W Heracie ma panować przekonanie, że w interesie zachowania jakiegokolwiek samostoiści, wypadałoby może w danym razie zająć chwilową protekcyę Rosji. Zdają się nie wiedzieć o tem, że taka protekcyja kończy się zwykłym zaborem i wcieleniem.

Więści te nie zawierają nieprawdopodobnego, być jednak może, że w tej chwili podnoszą je ze szczególnym naciskiem te odcienia opinii publicznej w Anglii, które sobie szerokiego działania Anglii w Sudanie nie życzą.

Celem uwidocznienia w Sudanie, że Anglia nie myśli dla siebie zabierać tego kraju, ale działa w interesie mahometańskiej dynastyi egipskiej, przydanym został do sztabu głównego Wolseleya, w charakterze komisarza cywilnego, Hassan, książę egipski, brat chedywa, ten sam, który w czasie wojny tureckiej dowodził oddziałem pomocniczym egipskim, przesyłanym Turcji przez władzę Egiptu, jako jej lennika. Ma to działać uspokajająco równie w Sudanie, jak w Konstantynopolu. Środek ten, użyty zaraz w pierwszych początkach wyprawy, byłby podziałem może na utrwalenie wierności tych plemion, bliżej granic Egiptu osiadłych, które zrazu przyjaźnie chęci okazywały, po upadku Chartumu jednak powstały i w interesie Mahdiego sfanatyzowane zostały.

Włosi wysłali za Massawy poselstwo do króla Abissynii. Ma ono go uspokoić i zapewnić o pokojowych zamiarach Włoch, oraz o utrzymaniu handlu wolnego Abissynii z morzem. Ferrari, któremu powierzono tę misję wiezie z sobą własnoręczny list króla Hamburga do króla abissyńskiego.

Podług wiadomości nadesłanych z Wiednia i zestawiając je z tem, — co piszą tutejsze dzienniki, pomimo, iż głosowanie w Izbie nad nowellą o należitościach skarbowych, nadało chwilowo położeniu znamiona przesilenia, pomimo, iż z utęsknieniem wyczekiwali przesilenia liberały i centraliści, oraz pokrewne im wszędzie duchy, mniej lub więcej skryci ich sprzymierzeńcy, przesilenia nie było i niema, a w ogóle radzą nam nie przywiązywać zbyt wielkiej wagi do owego głosowania.

Rząd, który od początku bieżącej kadencji uciecwie i szczęśliwie kieruje nawą państwa, prowadzić dalej będzie swoje zadanie niezrażony trudnościami, które się przecie zawsze i wszędzie napotyka, zwłaszcza gdy się działa sprawiedliwie, użytecznie, a beznamieennie.

W szeregach prawicy zrozumiano lepiej niż kiedykolwiek, całą szkodliwość i zgubność nieporozumień i choćby mimowolnych ko-

lizji z obecnym gabinetem pod ogniem opozycji, a raczej pod jej okiem żadnem rozdwójem między ministerstwem a większością. Izba przystąpi niebawem do rozpraw budżetowych. Jakie z wniesionych ustaw przjdą na porządek dzienny i uchwalonemi zostaną, dziś już orzekać byłoby płochością.

Przyszłe wybory oczywiście górną nad położeniem, a do zebrania się Izby z nich powstałej jeszcze dość czasu i niejedna złowroga dla obecnego systemu nadzieja zawieszona zapewne zostanie. Koło polskie, jako takie, nie popełniło żadnego błędu, nie przyczyniło się niczem do pożałowania godnych, a co najmniej niepotrzebnych zajęć dni ostatnich, okazało się zatem wytrawnym ciałem politycznym, rozzumnie konsekwentnem i godnym przedstawicielem wielkiego kraju koronnego, oraz doniosłych, z nim złączonych interesów. Świadczy to także najlepiej, że obecnie tak oficjalnie rozpuszczane wieści o rozstroju i dezorganizacyi Koła polskiego, są to tylko forpocztę różnych ambicji i ambicyjek, obudzonych nowymi wyborami, fałszywe z umysłu rozpущone alamy, pod którym kryją się nadzieje osobiste, co radeby się postawić bezzwrotnie lub złośliwie przed dobrem kraju, powagą i majestatem sprawy. Rzeczywistość zaś świadczy, że żaden klub tak wytrwale, konsekwentnie i karnie nie postępuje do końca, jak Koło polskie pod przewodnictwem Kazimierza Grocholskiego.

Okoliczności, w których się ujrzała nasza reprezentacya pod koniec kadencji, wykazują istotne trudności, z którymi naprzemian to walczyć, to liczyć się zawsze musiało i musi Koło polskie w Wiedniu, a wobec których z jednej strony wyrachowane przesyady o przewadze polskiej, głoszone przez opozycję w stoicy, a z drugiej skargi oponentów w kraju, na niedostateczne wyszyskanie położenia, tracą wszelką wartość polityczną, a okazują się być w rękach tak jedynych, jak drugich tylko bronią agitacyjną i wzajemnie wspierającami się podstępami.

KORESPONDENCYA „CZASU.”

Wiedeń 16 lutego.

(?) Politycy, albo ludzie w nich się bawiący, którzy wyciągają z ostatnich zdarzeń parlamentarnych jakieś wnioski na przyszłość, dla obecnej większości niekorzystne, zapoznawają zupełnie stan

POTOP

(35) POWIEŚĆ
przez
Henryka Sienkiewicza.

Tom pierwszy.

(Ciąg dalszy.)

Życzenia jego sprawdziły się niebawem, gdyż po godzinie czasu przyszedł znów pan Harasimowicz z niższemi jeszcze ukłonami i z oznajmieniem, że książę pilno żąda widzieć ichmościów. Porwali się tedy zaraz, bo już byli przybrani i poszli. Harasimowicz, wyprowadzwszy ich z cehauzu, przeprowadził przez dziedziniec, na którym pełno było już wojskowych i szlachty. W niektórych miejscach rozprawiano tłumnie, widocznie nad temi samemi nowinami, które rycerzom przyniósł podstarość Zabładowski. Na wszystkich twarzach malował się żywy niepokoju i jakieś oczekiwanie gorączkowe. Pojedyncze grupy oficerów i szlachty słuchały mówców, którzy stojąc po środku, giestykulowali gwałtownie. Po drodze słychać było słowa: „Wilno się pali! Wilno spalone!... Ni śladu, ni popiołu! Warszawa wzięta!... Nieprawda, jeszcze nie wzięta!... Szwedzi już w Malopolsce! Sieradzanie opór dadzą!... Nie dadzą! pójdą śladem Wielkopolań. Zdrada! Niezdecyście! O Boże, Boże! Nie wiadomo, gdzie ręce i szable wektą!... Takie to słowa, jedne od drugich straszniejsze odbijały się o uszy rycerzy, a oni sami, przeciskając się za Harasimowiczem z trudnością przez wojskowych i szlachtę. Miejscami znajomi witali pana Wołodyjowskiego: „Jak się masz Michale? Że z nami! Giniemy!... Czolem, mości pułkowniku! a co to za gości prowadzisz do księcia? Pan Michał nie odpowiadał, chcąc zwolnić uknąć, i tak doszli aż do głównego korpusu zamkowego, w którym janczarowie książęcy, przybrani w kolczugi i olbrzymie białe czapki, straż trzymali. — W sieni i na głównych schodach, obstawionych pomarańczowemi drzewami, ścisł był jeszcze większy, niż na podwórzu. Rozprawiano tu o aresztowaniu Gosińskiego i kawaleria Judyckiego, bo rzecz już się była wydała i poruszyła do najwyższego stopnia umysły. Zdumiewano się, gubiono w przypuszczeniach, oburzano się lub chwalało książęcą przeornością! wszyscy zaś spodziewali się usłyszeć wyjaśnienie zagadki z ust samego księcia, dlatego ręką głów płynęła po szerokich schodach

na górę, do sali audyencyonalnej, w której w tej chwili książę przyjmował pułkowników i znakomitszą szlachtę. Trabanci roztawieni wzdłuż kamiennych poręczy, pilnowali, aby nie było zbyt wielkiego tłoku, powtarzając co chwila: „Zwolna mości panowie! zwolna!... a tłum posawał się lub zatrzymał chwilami, gdy trabant zagradzał drogę halabardą, aby idący naprzód mieli czas wejść do sali.

Nakoniec lazuruwe sklepienia sali zabłysły przez otwarte drzwi — i nasi znajomi weszli. Wzrok ich padł naprzód na wzniesienie, ustawione w głębi sali, zajęte przez świetny orszak rycerstwa i panów w pysznych różnobarwnych strojach. Na przedzie stało puste krzesło, wysunięte więcej od innych, z wysokim tylnym oparciem, zakończonem złotą nitką książęcą, z pod której spływał na dół amarantowy aksamit, obramowany gronostajami. Księża nie było jeszcze w sali, ale Harasimowicz wiodąc ciagle za sobą rycerzy, przecisnął się przez zebraną szlachtę, aż do małych drzwi, ukrytych w ścianie obok wzniesienia; tam kazał się im zatrzymać, a sam zniknął za drzwiami.

Po chwili wrócił z doniesieniem, że książę prosi. Dwaj Skrzetuscy z Zagłobą i Wołodyjowski weszli teraz do niewielkiej komnatki, bardzo widnej, obitej skórą wytłaczaną w złociste kwiaty, i zatrzymali się, widząc w głębi za stołem, po krytym papierami, dwóch ludzi pilną zajętych rozmową. Jeden z nich, młody jeszcze, przybrany w strój cudzoziemski i perukę o długich lokach, spadających na ramiona, szeptał coś do ucha starszego towarzysza, ten zaś słuchał ze zmarszczoną brwią i kiwał od czasu do czasu głową, tak zajęty przedmiotem rozmowy, że nie zwrócił zrazu uwagi na przybyłych.

Był to człowiek czterdziestokilkuletni, postaci olbrzymiej i barczysty. Ubrany był w strój skarlatny polski, spięty pod szyją kosztownymi agramami. Twarz miał ogromną, o rysach, z których biła pycha, powaga i potęga. Była to gnielwa lwia twarz wojownika i władcy zarazem. Długie, zwieszające się w dół wasy nadawały jej wyraz posępny, i cała w swej potędze i ogromie była jakby wykuta wielkimi uderzeniami młota z marmuru. Brwi miał w tej chwili zmarszczone z powodu natężonej uwagi, ale zgadł się łatwo, że gdy je zmarszczy gniew, wówczas biada tym ludziom, tym wojskom, na których gromy owego gniewu spadną.

Było coś tak wielkiego w tej postaci, że patrzącym na nią rycerzom wydawało się, iż nie tylko owa komnata, ale i cały zamek dla niej czasami, jakoż nie myliło ich pierwsze wrażenie, albowiem siedział przed nimi Janusz Radziwiłł,

książę na Birzach i Dubinkach, wojewoda wileński i hetman wielki litewski, pan tak potężny i dumny, że mu było w całej niezmiernej fortunie, we wszystkich godnościach, ba nawet na Żmudzi i w Litwie zaciąsano.

Młodszy jego towarzysz w długiej peruce i w cudzoziemskim stroju, był to książę Bogusław, stryjeczny Janusza, koniuszy wielkiego księcia Litewskiego.

Przez chwilę szeptał on jeszcze coś do ucha hetmana, nakoniec rzekł głośno: — Zostawiam więc swój podpis na dokumencie i wyjeżdżam.

— Skoro nie może być inaczej, to jedź W. ks. Mość — rzekł Janusz, choć wolalbym, żebyś został, bo niewiadomo, co się stać może.

— W. ks. Mość obmyślił wszystko jak należy, zaś tam pilnie trzeba w sprawy wejrzeć, a zatem Bogu W. ks. Mość polecam.

— Niech Bóg ma w opiece cały nasz dom i chwały mu przyczyni.

— Adieu mon frere!

— Adien!

Dwaj książęta podali sobie ręce, poczem koniuszy wyszedł spiesząc, a hetman wielki zwrócił się do przybyłych.

— Wybaczenie wasmościowie, że pozwoiliem czekać — rzekł niskim powolnym głosem — ale teraz i uwaga i czas rozzerwać na wszystkie strony. Słyszałem już nazwiska wasmościów i nieczysłem się z duszy, że Bóg w takich chwilach zsyła mi takich rycerzy. Siadajcież miłi goście. Który z wasmościów jest pan Jan Skrzetuski?

— Jam jest, do usług Waszej książęcej Mości — rzekł Jan.

— To wasmość jesteście starostą... bogdajże cię!... zapomniałem!

— Żadnym starostą nie jestem — odrzekł Jan.

— Jakto? — rzekł książę, marszcząc swe potężne brwi — waści nie dali starostwa za to, coś pod Zbarażem uczynił?

— Nigdy o to nie zabiegał.

— Bo ci powinni byli dać bez starania. Jakto? co wacpan mówisz? niczem nie nagrodzono? zapomniano zgola? To mi i dziwno. Ale ba! źle mówię, nie powinno to nikogo dziwić, bo teraz tacy tylko otrzymują nagrody, którzy mają grzbiety wierzbowsy, łatwo się gnący. Wasmość nie jest starostą! proszę! Niechże Bogu będą dzięki, żeś tu przyjechał, bo tu nie mamy tak krótkiej pamięci — i żadna zasługa nie pozostanie bez nagrody — jako i twoja Mości pułkowniku Wołodyjowski!.

— Na nie jeszcze nie zasłużyłem!.. — Zostaw to mnie, a tymczasem weź ten do-

kument, w Rosieniach już roborowany, którym ci Dydkiemie w dożywocie puszczam. Niezły to kawał ziemi i sto plugów wychodzi w nim co wiosną orać. Weźże i to, bo nie możemy dać więcej, a powiedz panu Skrzetuskiemu, że Radziwiłł nie zapomina swych przyjaciół, ani tych, którzy Ojczyźnie pod jego wodzą oddali usługi.

— Wasza książęca Mość!.. — wyjąkał zmieszany pan Michał..

— Nie mów nic — i wybacza, że tak mało, ale powiedz, powiedz ichmościom, że nie zginię, kto swoją fortunę na zło i na dobro z Radziwiłłowską połączy. Nie jestem królem, ale — gdybym nim był — Bóg mi świadek, że nie zapomniałbym nigdy takiego Jana Skrzetuskiego, ani takiego Zagłoby!..

— To ja! — rzekł Zagłoba, wysuwając się razno naprzód, bo już go to niecierpliwić zaczynało, że nie było dotąd o nim wzmianki.

— Zgaduję, że to wasmość, gdyż mi powiedano, żeś człek w lata podeszły.

— Do szkół z dostojnym rodzicielem Waszej Książęcej Mości chodziliśmy, a jako rycerska w nim była od dzieciństwa inklinacya, przeto mnie do poufalskości przypuszczał, bo i ja wołałem dzidkę od łaciny.

Pan Stanisławowi Skrzetuskiemu, który Zagłoba mniej znał, dziwno to było słyszeć, gdyż wczorajszego jeszcze dnia Zagłoba mówił w Upię, że nie z nieboszczykiem księciem Krzysztofem, ale z samym Januszem do szkół chodził, co było niepodobnem, bo książę Janusz znacznie był młodszy.

— No proszę — rzekł książę — to wacpan z Litwy rodem?

— Z Litwy! — odrzekł bez zająknięcia Zagłoba.

— To zgaduję, żeś i wasmość żadnej nagrody nie otrzymał, bo my Litwini już przywykli do tego, że nas niewdzięcznością karmią!... Dla Boga! gdybym wasmościom to dał, co im się słusznie należy, tedyby dla mnie samego, nie nie zostało. Ale taki to los: my niesiem krew, życie, fortunę, i nikt nam za to głowa nie kiwnie. Ha! trudno... jakie ziarno sieją, taki plon będą zbiera!... Tak każe Bóg i sprawiedliwość!... Wacpan — to usiekł przesławnego Burlaja i ściał trzy głowy pod Zbarażem?

— Burlaja ja usiekłem, Wasza Ks. Mość — odrzekł Zagłoba — bo powiadali, że z nim się żaden człowiek mierzyć nie może, więc chciałem pokazać młodszy, że męstwo nie całkiem jeszcze wygasło w Rzeczypospolitej... a co do trzech głów, mogło się to w gęstwie bitwy łatwo przytrafić... ale pod Zbarażem uczynił to kto inny.

Książę zamknął na chwilę, poczem odezwał się znów:

— Zali nie bolesna wasmościom ta wzgarda jakąś wam zapłacono?

— Co czynić, Wasza Książęca Mość, choć człowiekowi i markotno — odpisał Zagłoba.

— Pocięście się, bo się to musi zmienić!... Już za to, żeście tu przyjechali, dłużnikiem waszym jestem, a chociażem nie król, przecie się u mnie na obietnicach nie kończy.

— Wasza Książęca Mość — rzekł na to żywo i trochę dumnie pan Skrzetuski — nie po nagrody i fortunę my tu przyjechali!... jeno że nieprzyjacieli naszedł oczywście, więc chcemy jej zdrowiem naszym iść w pomoc pod wodzą tak wspaniałego wojownika. Brat mój Stanisław patrzył pod Upię na bojaży, nieład, hańbę i zdradę, a w końcu na tryumf nieprzyjaciela. Tu pod wielkim wodzem i wiernym obrońcą oczywście i majestatu służyć będziemy. Tu nie wiktorye, nie tryumfy, ale klęski i śmierć czekają na nieprzyjacieli!... Ot, dlaczego służby nasze Waszej Książęcej Mości przybyliśmy ofiarować. My, żołnierze, bić się chcemy, i pilno nam do boju.

— Jeśli taka wasza chęć, tedy i w niej będziecie mieli ukontentowanie — odpisał książę poważnie — nie będziecie długo czekali, choć naprzód na innego nieprzyjaciela ruszymy, bo nam popioły wileńskie pomóc trzeba... Dziś, jutro ruszymy w tamtą stronę, i da Bóg, z nawiązką krzywdy zapłacim!... Nie zatrzymuję dłużej wasmościów, bo i wy spożytku potrzebujecie, i mnie tu robota pali. A przyjdziecie wieczorem na pokoje, może się i jaka słusna zabawa przed pochodem zdarzy, bo siła białogłów pod nasze skrzydła do Kiejdan się przed wojną zjechała. Mości pułkowniku Wołodyjowski, podejmijcie drogich gości jakoby w domu własnym, i pamiętajcie, że co moje, to i wasze!... Panie Harasimowicz, powiedz tam w sali zebranym panom braciom, że nie wyjdę, bo czasu nie mam, a dziś wieczór dowiedzą się wszystkiego, co chcą wiedzieć!... Bądźcie wasmościowie zdrowi, i bądźcie Radziwiłłowi przyjaciółmi, gdyż mu siła teraz na ten zależy.

To rzekłszy ów potężny i dumny pan, począł podawać z kolei rękę panu Zagłobie, dwom Skrzetuskim, Wołodyjowskiemu i Chłampowi, jakby sobie równym. Posępne oblicze rozjaśniło mu się serdecznym i łaskawym uśmiechem, i owa nieprzystępną, otaczającą go zwykle jakoby ciemną chmurą, znikła zupełnie.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

rzeczy i dają się chwycić tendencyjnym wiadomościom dzienników opozycyjnych na lep. O co właściwie tyle hałasu? Oto część posłów niemiecko-katolickich i włościańskich nie chciała w sprawie noweli do ustawy o należytościach skarbowych iść drogą przez rząd wskazaną, ale obrała inną, a większej części ich wyborców popularniejszą drogą. O sprawie kongresu tutaj nie wspomina, bo ta, jak to w moim ostatnim liście obszernie dowodziłem, z polityką wewnętrzną niema nie do czynienia. Co się zaś tyczy noweli w mowie będącej, to ta nie była ani wyrazem jakichś politycznych, z obecnym systemem w związku stojących zasad, ani też nie postawił rząd co do jej przyjęcia kwestyi gabinetowej. Nowela była jedynie wyrazem finansowych zapatrywań rządu na pewną sferę skarbowości. Jej przyjęcie albo odrzucenie nie jest więc ani rodzajem wotum zaufania, ani też wotum nieufności dla rządu, tem więcej, że sami opozycjoniści nie są zasadniczo przeciwnikami noweli, ale jedynie żądają rozkładu ciężarów w sposób odmienny od rządowego. Jeżeli ci secesyoniści życzą sobie jak najostrejszego opodatkowania kapitału ruchomego i w tym punkcie znajdują, dla celów jedynie taktycznych, poparcie u lewicy, to jest to tylko dowodem, że lewica gotowa jest dla partyjnych zamiarów zgodzić się na największą ofiarę ze swoich zasad. O jakiejś klęsce rządu, albo większości, mowy być nie może, bo, jak powtarzam, różnica zdań zaszła jedynie w kwestyi, pod względem polityki, pod względem systemu, spajającego kluby większości, zupełnie objętnej. Czy dzisiaj giełda będzie więcej płacić czy mniej, to na harmonii między Polakami, Czechami lub Niemcami konserwatywnymi zupełnie nie wpłynię; czy od przechodzenia własności nieruchomości z jednej ręki do drugiej, taka albo owaka należytość będzie ściągana, to również na system polityczny Austrii pozostanie bez skutku. To jest jedynie rzecz smutna, że w tej kwestyi dała się część posłów prawnicy powodować względami na popularność pewnych zdań między wyborcami i że nie podporządkowała tychże względów na to, że solidarność klubów w obecnej chwili i w najobojętniejszej kwestyi musi być na zewnątrz okazywana.

Jeżeli dzienniki lewicy z tego zachowania się części posłów niemiecko-katolickich zupełnie na seryo wyciągają ten wniosek, że posłowie ci połączają się od tej chwili ze swoimi „pobratymcami“ i poruczą sojusz z „obcymi“, jest to *petitio principii*. Jak długo lewica jest *deutsch-liberal*, tak długo o połączeniu tem mowy być nie może. Albo wie lewica zmieni się w *deutsch-national*, i to *deutsch-national* barwy konserwatywnej, i zgodzi się między innymi na to, ażeby teli cenyony obecnie p. Lienbacher dopełnił swoich planów szkolnych, następnie zaś wyrzucił się wszelkich obcych elementów, jak n. p. Rusini i Włosi, albo też trzebaby przypuścić, że pp. Lienbacher, Dr Fuchs i Neumann zgodzą się na wszystkie doktryny liberalne n. p. szkoły bezwyznaniowe. W pierwszym wypadku traci *Vereingte Linke*, w drugim tracą p. Lienbacher et cons. swoje *raison d'être*.

Nie ulega wątpliwości, że wielce szanowany dep. Lienbacher usiłował utworzyć niemiecko-katolicką partję. Wszelkie jego usiłowania spełży jednak bez skutku. Obecnie składa się jego partja z dwóch popieczników: Dr Fuchs i Neumann. Przed niejakim czasem miał on wykład w katolickim *Volks-wirtschaftlicher Central-Verein* w Wiedniu, gdzie wyraźnie oświadczył, że mu się serce kraje, „słyszając, jako Niemiec, ciągłe skargi ze strony Polaków, Czechów i Słowaków, i musząc często z wrogiem przeciw bratu występować.“ To jednakowoż nie było dlań przeszkodą do równoczesnego oświadczenia, że „liberalizm“ z głębi serca nie nawidzi. Wobec tego niema obawy, ażeby takie połączenie, o jakim dzisiaj marzy „złączona lewica“, przyszło tak prędko do skutku.

Co do losu noweli o należytościach skarbowych, to czynnik, najwięcej obecnie w tem interesowany, giełda, tak rozumnie: Nowela obecnie na przeciąg tej sesyi jest pogrzebana. Nim ona zaś zostanie znowu wniesiona w przyszłym parlamencie, upływie co najmniej 1½ roku. Tak więc *Zeit gewonnen, Alles gewonnen*. Z drugiej strony panowie z giełdy nie poznają tego faktu, że przyszły parlament będzie się zapewne składał z elementów dla nich jeszcze więcej wrogich, niż obecny, jakoteż, że do czasu wniesienia powtórnego noweli, ustawa o podatku giełdowym będzie w państwie niemieckim już zaprowadzona. Ustawa ta jest zaś bez porównania ostrzejsza niż postanowienia noweli; kto zaś śledził postępowanie prawodawstwa austriackiego w stosunku do prawodawstwa niemieckiego w ostatnich czasach, ten musi być przekonany o wpływie tegoż ostatniego na nasze prawodawstwo we wszystkich kierunkach. Kto więc wie, czy giełda, której obecnie chodzilo jedynie o zwłeczenie sprawy, nie wpadnie z deszczu pod rynek?

Wiedeń 17 luteo.

Przypadek zdarzył, że byłem świadkiem awantury, która tutaj urządzona była jeszcze w zeszłą sobotę, o której jednak żadne pismo, według kartelu zawartego, żadnej nie podało i nie podało wiadomości. Była to jednak awantura jedna z większych, nie żart, — ale objaw mogący wzbudzić pewne obawy.

Dłatego chcę o tem wspomnieć, — korzystając z chwili, gdy podczas zapustów nastąpiła chwila panza w zewnętrznej i wewnętrznej polityce. Oświadczył Schoenerer zwołał biletami zapraszającymi zgromadzenie dla rozpraw nad prasą. Sceneria była następująca. Wielką salę Sofiensala, łożę, galeje, korytarze, sieni, nawet ulice zapelniała masa publiczności, przeszło 4000! z liczby tej przypadało 10.0 na nieletnich studentów, i robotników ale 3000 z górą byli to obywatela, majstrowie, kupcy i wiele inteligencji. Skisk, tłok, gorąco duszące od gazu, cygar i dymiących kielbas, które wraz z piwem roznoszone, a raczej sama publiczność sobie po noszłom podawała. Tego rodzaju zebrania, czysto germańskie, muszą być, według zdania entente, nierzadko. W całym gmachu były porozlepiane plakaty: żydom wstęp wzbroniony. To było jedno hasło; drugie pogarda dla prasy; trzecie nienawiść socjalna t. z. wyżykiwaczy, kapitalistów; czwarte aspiracje *grossdeutsch*, niby nawiasowo tylko, wraz z apoteozowaniem Bismarka. Gdy się pojawił Schoenerer, powitalo go frenetycznym oklaski, *prosit*, wycie, krzyki, trwało 10 minut. Mówił potem o korupcyi prasy, rzeczy znane, szpilkowane anegdotami, — zaprawione namietnością w czterech powyżej podanych kierunkach. Cały tłum entuzjastycznie, hurra, pfui, *percat* i *prosit* następowały po sobie bez przerwy przez go-

dzinę. Cały ten tłum dyszał fanatyzmem, nienawiścią i gdyby tylko rzuceno hasło napaści, rozboju, zniszczenia, dalby się porwał i samby porwał. Uchwalono rezolucyj, wyrażającą pogardę dla skurumpowanej prasy i wzywającą komitet zwołać do starań w celu założenia uczciwego dziennika.

Relacja o tem w polskim dzienniku nie zrobi Schoenererowi reklamy, a nie można nie zwrócić uwagi na jego kłownia. Jestto człowiek bogaty, o którego prywatnych stosunkach bardzo nieszczerze mówią, zręczny agitator, bo i pieniędzy czasem nie żałuje i piwa dostarcza; przedewszystkiem gra on na złych stronach natury ludzkiej, na nienawiści rasowej i społecznej, a nadto wprowadza i szkodliwy polityczny ferment. Nie ma on żadnej dodatniej idei, a jeżeli ją ma pod względem narodowo-politycznym, nie śmie jej jawnie propagować; ale pod względem negacyi, jątżenia, podburzania ma siłę i jest już siłą, której lekceważyć nie należy. Trzeba bowiem i o tem nie zapominać, że co do agitacyi przeciwko korupcyi prasy, jest połowa tego, co głosi, niestety prawda, więc tem niebezpieczniejszą jest jego agitacya. W całości swojej nie jest ona inną, tylko anarchizną; prawi on tłumom, że wszystko w polityce, w parlamencie i t. d. jest zdemoralizowane, wszystkie stronnictwa są truciźną, bez wyjątku, a „wszystko znajduje się pod terroryzmem żydów i przekupnej prasy; terroryzm ten zaś, według słów jego, sięga wysoko, bardzo już wysoko...“ Takich agitacyi wprost anarchizacyjnych, które ogarniają tutaj już szerokie warstwy ludności, nie można lekceważyć, ani uważać za prostą hecę. Schoenerer wyzywa wszystkie złe duchy; raz wyzwanie, niełatwo znowu zakłócić.

Karnawał dobiega wśród wielkich festynów, bałów, niezliczonych maszkarad; nie znać wcale, żeby była bieda; widać i zbytek i ochotę do zabaw i humor. Wiedeń nie czuje się uciskany. Zły humor panuje tylko w niektórych redakcyach i w niektórych kawiarniach, bo niedosyć, że nadzieje liberalów znowu omyliły, ale nadto także Wiedeń opowiada, że wizyta Cesarza u hr. Taafów z okazji srebrnego wesela miała w sobie charakter nie tylko żywiołowości, ale serdeczności. Korona nie widzi żadnego powodu zmiany systemu, przeciwnie im większe mogą być trudności, tem poparcie Korony jest silniejsze. Więc i nasze woki, złączone ze systemem i z gabinetem, wcale się nie zaciemniały.

Minister i kierownik ministerstwa sprawiedliwości zamianował zastępcę prokuratora w Krakowie Willibalda Prussnigga zastępcą nadprokuratora w Krakowie, zezwolił zastępcę prokuratora Drowi Władysławowi Zaklicie na własną prośbę przenieść się do Krakowa, i zamianował adjunkta sądowego w Rzeszowie Dra Dyonizego Pogorzelskiego zastępcę prokuratora w Tarnowie. Dalej zezwolił minister sędziom powiatowym Marcinowi Chorzewskiemu w Zabłotowie i Aleksandrowi Stobieckiemu w Lutowskich na ich własną prośbę przenieść się pierwszemu do Stryja, a drugiemu do Łąki, i zamianował sędzią powiatowym adjunktów powiatowych: Edwarda Hermanowicza w Jaworowie dla Lutowskich, Ottona Sauerquella w Sadogórze dla Stryżycy i Tutyasa Schilling-Siengalewicz w Zabłotowie dla Zabłotowa.

Sprawy zagraniczne.

Rosya.

Z powodu świeżej deportacyi X. Biskupa Wileńskiego Hryniewieckiego, do Jaroslawa, *Nowoje Wremia* występuje z następującym artykułem sytuacyjnym:

Wysłanie wileńskiego katolickiego Biskupa Hryniewieckiego do Jaroslawa, o którym podawaliśmy wiadomości w rodzaju pogłoski, a które dziś stało się już faktem dokonany, stanowi wypadek niezmiernie doniosły w kronice stosunków polsko-rosyjskich w ostatnich czasach. Jest to godny epilog tej walki, która w zeszłym roku ujawniła się wale nie dwuznacznie, walki niektórych nowo mianowanych biskupów przeciw powadze władz rządowych naszych, i to na nieszczerze ze strony tych właśnie biskupów, którzy przez rząd nasz byli wskazywani Watykanowi jako kandydaci, — czyli inaczej tych, którzy pierwsi umieli natchnąć rządowi ufnosć w swoją neutralność pod względem politycznym, potem zaś, otrzymawszy katedry, uznali za właściwe zrzucić maskę pokory.

Pierwszym jawnym symptomatem rzeczowej walki była pamiętna sprawa korystyżowska w diecezyi Lucko-Żytomierskiej, której biskup, Kozłowski, nie zawahał się przesadzić i rozgłaszać epitetami kościelną ukarad X. Morawicza i tym sposobem uoboczenie ubliżyć wysokiemu dygnitarzowi prawosławnej cerkwi, zaznaczając zarazem demonstracyjnie, że Biskup katolicki ma jakoby stanowisko niezależne, i że pochodzące z nominacyi Papieża. Wiadomo, jakie oburzenie wywołał ten postępek biskupa w całej periodycznej prasie rosyjskiej, bez względu na kierunek i barwę jej poszczególnych organów. Kara dyscyplinarna, która dotknęła biskupa-demonstratora ze strony rządu w postaci pozbawienia go połowy pensyi, dała nawet powód do tego rodzaju pogłoski, jak np.: że odjęta biskupowi pensya będzie mu zwrócona przez jego wielbicieli, którzy urządził mu nadto mieli bardzo doniosłą dziękczynną owację, itd. Czy było to faktycznie-prawdziwem, czy nie, niewątpliwem jest jednak, że korystyżowska historia i ukaranie biskupa, wcale nie wpłynęło na zmniejszenie się zwławy buty, która się wkłada do ducha wyższego kleru polskiego wraz z zawarciem konkordatu z Rzymem.

Sposób postępowania wileńskiego biskupa Hryniewieckiego, jego coraz to bardziej krzyżujące targi z miejscowym reprezentantem najwyższej władzy rządowej, systematyczne przesładowanie przezeń niepoddających się polskiemu kierunkowi księży, — wszystko to są dowody, że rzeczony duch zwławy właściwy jest nie tylko jednemu biskupowi Kozłowskiemu. Biskup Hryniewiecki doszedł do tego, że zupełnie jawnie okazywał nienaznaczanie dla władz rządowych i postępowal z nimi w sposób ubliżający, nieczem nienasprowadliwiony. Pozostawał tedy jeden i jedyny środek: usunąć winnego od zarządów diecezyi i wysłać go na mieszkankie do tego samego miasta, w którym lat 20 przemieszczał warszawski arcybiskup Feliks, który — jak wiadomo, był deportowany do Jaroslawa za sprzeciwianie się władzom rosyjskim

w Warszawie podczas wypadków ostatniego powstania polskiego.

Oczywiście, że prasa polska ogłosi Biskupa Hryniewieckiego męczennikiem, tak jak zrobiła nim arcybiskupa Feliksiego, któremu przecież było wcale dobrze w Jarosławiu, miarkując z wiadomości, czerpanych nawet w polskich źródłach. Hryniewieckiemu także rząd wyznaczył na utrzymanie 2000 rubli, a więc czeka go „męczennictwo“ zupełnie jeszcze pozbawione komfortu. — Ważnem wszakże jest to, że został danym zbawieniem przykład innym kolegom wysłanemu, którzy raz narazicie przekonają się może, że rząd rosyjski nie będzie żartował, że cierpliwość jego już się wyczerpała.

Należy też zaznaczyć różnicę, jaka zachodzi między arcybiskupem Feliksem a biskupami, stawiającymi teraz opór prawowitym władzom. — Feliks, podczas apogeum swojego znaczenia znajdował się w Warszawie, więc w samem centrum i sercu polszczyzny; jakkolwiek tedy występował była postawa, naówczas przezeń przybrana, zawsze jednak mógł się on uważać za porwanego otaczającym go powszechnym podnieceniem umysłów.

Opozycja zaś Kozłowskiemu i Hryniewieckiemu, rozpoczęła się wśród zupełnej spokojności, natychmiast po zawarciu ugody z Rzymem, kiedy nominacya biskupów powinna była zadolnić sumienia katolików i zatrzeć ostatnie ślady zaburzeń ostatniego powstania. A nadto — diecezye obu tych biskupów znajdują się w ziemiach czysto rosyjskich, na krańcu obszaru z powierzchniową tylko naleciałością polonizmu, w ziemiach, gdzie przed ich instalacją zaczęli już byli pojawiać się księża, — używający rosyjskiego języka w dodatkowych nabożeństwach i kazaniach katolickich, którzy przez działalność nowych biskupów usunęli natychmiast zostali. Czyż nie jest tedy jasnem, że podobne warunki zwiększają tylko winę tych, którzy postawieni w imię spokoju i zapomnienia przeszłości, jeli zamęcać i pokój i wznowiać burzliwą przeszłość.

Gubernie Zachodnie, których osłonięte od szkodliwych wpływów stanowi niezbędny warunek spokoju i w Królestwie Polskiem, świeżo przypominały o sobie światu „prawodawczem dopoleniem“ u kazu 10 grudnia 1865 r. Treść nowej noweli nie pozostawia najmniejszej wątpliwości, że rząd postanowił meco, aby wrogie mu siły zostały usunięte ze stanowisk wpływowych. Energična ta inicjatywa rządu w sferze prawodawczej znalazła więc odgłos w rozporządzeniu administracyjnem, dotyczącem deportacyi nieposłusznego biskupa.

Spodziewać się tedy należy, że ta nauka będzie ostatnią i stanowiącą dla wszystkich takich stronników polskiej sprawy, którzy nie mieli, że i teraz, jak przed czterech wiekami, można burzyć umysły przez wpływ na sumienia polskich katolików, podlegających ich przykładem duchowieństwo do nieznanowania prawowitej władzy.

Sprawy szkolne.

Statystyka szkół średnich w Galicyi.

W Nrze 1 dziennika ministerstwa wyznad i oświecenia podana jest dokładna statystyka gimnazjów i szkół realnych na początku roku szkolnego 1885. Ze źródła tego ogłaszamy najważniejsze cyfry, poprzedzając je kilku szczegółami, odnoszącymi się wogóle do zakładów średnich w całej Przedlitawii. Otóż według urzędowych wykazów wynosi liczba wszystkich gimnazjów i szkół realnych w całej Przedlitawii 248; pomiędzy nimi jest 171 gimnazjów a 77 szkół realnych; co do tych ostatnich, zanaważ należy, że nadto w 7 gimnazjach istnieją obok klas gimnazjalnych także równorzędne klasy realne. — W Galicyi jest 26 gimnazjów, — wliczając w te cyfry przekształcające się na gimnazya szkoły realne w Stryju i w Jarosławiu, i 4 szkoły realne. Język niemiecki jest wykładowy w 96 gimnazjach, czeski w 38, polski w 23, włoski w 4, ruski w 1, serbsko-kroacki w 3, dwójki w 6; w 16 szkołach realnych język czeski jest wykładowym, w 5 polski, w 4 włoski, w 1 serbsko-kroacki; w reszcie szkół realnych wykładowy język jest niemiecki.

Do Gimnazjów galicyjskich zapisało się z początku roku szkolnego 1885, 11782 uczniów, którzy rozdzielają się na poszczególne zakłady, jak następuje: Lwów gimnazjum IV 823 Przemysły 760, Lwów gimnazjum Franciszka Józefa 713, Lwów gimnazjum II 695, Kraków gimnazjum św. Anny 680, Tarnobrz 638, Rzeszów 611 Kraków gimnazjum św. Józefa 590, Tarnopol 557 Nowy Sącz 550, Stanisławów 532, Kraków gimnazjum II 516, Kolomyja 442, Lwów gimnazjum akademickie 423, Jasło 411, Brody 396, Brzeżany 354, Drohobycz 299, Sambor 279, Złoczów 270, Stryj (w 5 klasach) 255, Sanok (w 5 klasach) 254, Wadowice 247, Bochnia 196, Biecz 175, Jarosław (w jednej klasie) 116. — W szkołach realnych było na początku bieżącego roku szkolnego 829 uczniów: Kraków 228, Lwów 216, Stanisławów 163, Jarosław (w 6 klasach) 114, Tarnopol 86, Stryj (w dwóch klasach) 22.

Jak dalece Galicya upośledzona jest pod względem szkół średnich, okaże porównanie z innemi prowincjami. W Austrii dolnej jest 24 gimnazjów z liczbą uczniów 7299, w Czechach 55 gimnazjów z liczbą uczniów 17.301, w Morawie 21 gimnazjów z 6211 uczniami, w Galicyi 26 gimnazjów na 11782 uczniów; w Austrii dolnej wypada przeto jedno gimnazjum na 304 uczniów, w Czechach jedno gimnazjum na 326 uczniów, w Morawie jedno gimnazjum na 300 uczniów, w Galicyi jedno gimnazjum na 452 uczniów.

Etat nauczycielski składa się w galicyjskich gimnazjach z 296 nauczycieli (łącznie z dyrektorami), 211 zastępców i 1 aplikanta; w szkołach realnych z 71 nauczycieli i 24 zastępców. Razem przeto pracuje w szkołach średnich 367 nauczycieli, 235 zastępców i 1 aplikant. Największą liczbę zastępców mają gimnazya: we Lwowie gim. IV. 17 (na 15 nauczycieli), gim. II 16 (na 15 nauczycieli). Franciszka Józefa 14 (na 15 naucz.) w Przemysłu 15 (na 14 nauczycieli), w Krakowie św. Anny 14 (na 14 nauczycieli), św. Józefa 14 (na 13 nauczycieli); w Tarnowie 12 (na 12 nauczycieli), w Stanisławowie 12 (na 14 nauczycieli), w gim. buczackim niema ani jednego stałego nauczyciela. — W ogóle zastępcę wynoszą obecnie 39 % wszystkich nauczycieli. Jest to stosunek, który w żadnej prowincyi austriackiej, a podobno nigdzie na całym świecie nie istnieje.

Co się tyczy frekwencyi szkół średnich w Galicyi, to od dawna upowszechniło się mniemanie, jakoby liczba uczniów szkół średnich w ostatnich dziesięciu latach nadzwyczaj się wzrosła, jakoby się potroiła, a przynajmniej podwoiła. Tym-

czasem urzędowe sprawozdanie Rady szkolnej o stanie szkół galicyjskich w latach szkolnych 1875—1883, którego część pierwsza już przed kilku miesiącami prasę opuściła, rozwiewa to błędne mniemanie. Wzrost uczniów nie przedstawia się stosunkowo bardzo znacznym. I tak w r. 1875 liczba wszystkich uczniów szkół średnich wynosiła 9026, w roku 1883 wynosiła 11,381; zaszła tylko ta ważna zmiana, że kiedy w roku 1875 w szkołach realnych było 2278, a w gimnazjach 6748 uczniów, przy końcu roku szkolnego 1883 było w szkołach realnych uczniów 851, a w gimnazjach 10.530. Liczba wszystkich uczniów szkół średnich we Lwowie wynosiła w r. 1875 2409, w r. 1883 2813, w Krakowie w r. 1875 wynosiła 1766, w roku 1883 2011. Liczba uczniów rzymsko-katolickich w szkołach lwowskich w r. 1875 wynosiła 1393, w r. 1883 1368, a zatem zmniejszyła się; natomiast wzrosła ich liczba uczniów grecko-katolickich z 441 na 568 i starozakonnych z 356 na 544. Stosunek klas głównych i równorzędnych zmienił się także znaczenie. W roku 1875 było klas głównych 149, oddziałów równorzędnych 38; w roku 1883 liczba klas głównych wynosiła 174, oddziałów równorzędnych 109, stosunek zatem klas głównych do równorzędnych w r. 1875 wynosił 79%, w roku 1883 61%.

Tak olbrzymi procent klas równorzędnych wskazuje najmówniej potrzebę tworzenia nowych szkół średnich, a przedewszystkiem gimnazjów w Galicyi. Szkoły bowiem, obciążone tak nadzwyczajną liczbą klas równorzędnych, ani pod względem pedagogicznym, ani dydaktycznym należyce prosperować nie mogą. Z owych 109 klas równorzędnych, można utworzyć aż 13 gimnazjów zupełnych i jedno gimnazjum niższe!

Kronika miejscowa i zagraniczna.

Kraków 18 luteo.

JE. X. Biskup krakowski wyjechał dziś o godzinie 3 po południu do Wiednia, gdzie weźmie udział w kongresie episkopatu austriackiego, mającym ob. adować nad kwestyą kongregalną.

Prezydent miasta Dr Słachetkowski powrócił wczoraj po kilkudniowym pobycie w Wiedniu i objął swój urząd. W czasie nieobecności, zastępował Prezydenta stosownie do § 72 statutu miasta Krakowa w czynnościach własnego zakresu gminy wiceprezydent Friedlein, w czynnościach zaś poruczonego zakresu wiceprezydent Dr Schmidt.

W szeregu zebrani, wywołanych pobytem Marszałka Zyblikiewicza w Krakowie, odbył się wczoraj w pałacu hr. Potockich „pod Baranami“ wielki obiad.

Nabożeństwo pasyjne. We czwartki w kościele św. Piotra, w piątki w kościele OO. Franciszkanów, w kościele Bożego Ciała na Kaźmierzu; w sobotę w kościele św. Krzyża. — w niedzielę w kościołach OO. Dominikanów — św. Marka — OO. Bernardynów — OO. Augustynów, po niesporach Pasya, którą lud śpiewa, a jest inna i dawniejsza od tak zwanych „Gorzkie żale“ i li tylko w kościołach augustyjskich śpiewana — OO. Kapucynów — OO. Karmelitów — św. Floryana — św. Mikołaja; — w poniedziałki w kościele św. N. P. Maryi; we wtorki w kość. św. Anny; — we środy w kość. XX. Pijarów. — W każdy zaś piątek postu, w katedrze na Wawelu o godz. 8 wotywa przed P. Jezusem z wystawieniem Gwoździ, którym był przybity Zbawiciel; w kościele OO. Kapucynów w każdy piątek wielkiego postu stacye Męki Pańskiej o godz. 3 po południu.

Akta magistrackie. Ktokolwiek miał sposobność wglądać w akta Magistratu, ten musi przyznać, że trzeba byłoby rutynowanym urzędnikiem, aby odgadnąć z nich przebieg sprawy, zwłaszcza, jeżeli się dostanie do ręki zwój akt znaczniejszej objętości. Akt nie układano w chronologicznym porządku jeden na drugim, lecz każdym późniejszym referatem objawiano poprzednie, wyciągano w miarę potrzeby poszczególne referaty ze środka i wkładano je w dowolne miejsce, tak, że referaty z przed kilku lat, leżą obok najświeższych referatów, a ich zalążniki znowu gdzieś indziej. Kto chce zbadać rzecz gruntownie, musi ze stratą czasu wprzód akt uporządkować, niekiedy na to tylko, aby ktoś drugi znowu je pomieścił i porządkował. Obecny Prezydent miasta zapobiegł tej niewłaściwości, rozporządzając, że na przyszłość akta mają być w porządku chronologicznym według liczb dziennika podawczego układane, nadto mają być poszczególne referaty na czwartej stronie u dotu bieżących librami znaczone, w tym celu, aby się natychmiast przekonać można, czy akt nie rozrzucono. Jeżeli zaś akt mają być do innych wladz przesłane, nie wolno całych wzywać dołączając, lecz tylko te referaty (priora), które się do danego przedmiotu ściśle odnoszą, po odesłaniu ich zaś napowrót, ma je archiwum w to miejsce złożyć, z którego wyjęte zostały.

Ślub. Wczoraj w kościele św. Barbary odbył się ślub p. Kazimierza Hołubowicza, syna Władysława i Heleny z Sobolewskich, z Podolą (w Sandeckiem), z panną Heleną Heinrichówną, córką Teofila i Władysława z Żuk Skarszewskich. Związek pobożności, Józef Hołubowski T. J.

Ferdynand Słepowron Piattnicki, oficer korpusu generała Różyckiego i sybirak z roku 1831, zmarł wczoraj w Krakowie, przeżywszy lat 79.

W niedzielę dnia 22 lutego o godzinie 3 po południu odbędzie się w sali radnej miejskiej Walne Zebranie członków Stowarzyszenia nauczycielek w Krakowie. Porządek dzienny jest następujący: Zagajenie przez Prezesów; Odczytanie protokołu z ostatniego walnego zebrania; Sprawozdanie roczne z czynności i obrotu funduszu; Wybór Członków Wydziału; Wnioski i interpelacje Członków.

Mafa strejka. Czterech terminatorów u jednego z tutejszych majstrów stolarskich opuściło zuchwałę warsztat, gdyż majster nie chciał dopuścić do skrócenia godzin pracy. Magistrat ukarał strejkujących terminatorów aresztem trzechdniowym, a następnie zarządził dostawienie ich do warsztatu.

Pokątni pisarze. Magistrat postanowił odnieść się do tutejszego Sądu o wykaz pisarzy pokątnych, których zamierza w myśl istniejących rozporządzeń karać surowymi grzywnami za ich szkodliwe działania.

Miejsca pod groby stałe na cmentarzu krakowskim. Magistrat wezwał Budownictwo miejskie do wygotowania instrukcyi co do odmiennego sposobu sprzedawania gruntu pod groby stałe wedle przestrzeni zajętej na metry, a nie, jak dotąd, wedle pojedynczych grobów. Co do rozszerzenia zaś cmentarza, które nastąpi ku drodze Warszawskiej, uchwalił Magistrat przedstawić sekcji ekonomicznej, a następnie Radzie miejskiej wniosek nabycia gruntu od p. Karola Langiego w obszarze 15 morgów 721□ po cenie 800 złr. za morg. Uchwalono także zbadać kwestyę, czyby skarby wojskowy nie należało pociągnąć do pewnych opłat za miejsca pod groby żołnierzy z tutejszej załogi, a zarazem wezwać gminy

wiejskie, które grzebią zmarłych na tutejszym cmentarzu, do przyczynienia się co do kosztów nabycia gruntu na rozszerzenie cmentarza.

Opłaty przedpogrzebowe. Temi dniami wprowadził Magistrat w wykonanie uchwałę Rady miasta z stycznia r. b., według której zarząd cmentarny będzie pobierał za umieszczenie zwłok w sali przedpogrzebowej na cmentarzu i dostarczenie różnych sprzętów, następujące opłaty, a mianowicie, za urządzenie sali i wystawienie zwłok przez 48 godzin 50 c., za katafalk lub stół do umieszczenia zwłok 25 c., za czarne sukno do nakrycia katafalku 50 c., od jednego licharza bez świecy 2 c., za umycie i ubranie zmarłego w suknie dostarczone 50 c. Powyższe opłaty należy uiszczać do rąk dozorcę cmentarza, który jest obowiązany wydawać kwity sznurowe na dwoch ich zapłaty.

Statystyka karnawałowa naznacza w tym roku następujące od lat poprzednich zmiany:

- zmniejszenie liczby prywatnych zabaw, przeważnie skutkiem żaloby, która dotknęła kilka przedwodniczych rodzin;
- zmniejszenie kontyngensu karnawałowego z prowincyi i z kordonu; następstwo ciężkich ekonomicznych stosunków;
- pobudzenie ducha stowarzyszenia w t. z. piknikach;
- chęć do oszczędności i powrót do prostoty w przyjęciu i toaletach, będącej dobrą tradycją starego Krakowa;
- chęć do podniesienia przeciętnej liczby lat młodzieży tańczącej, nader chwalebna, tak pod względem pedagogicznym, jak i korzystna co do widoków matrymonialnych;
- zmniejszona frekwencya na balach publicznych, skutkiem większych wymagań toaletowych, niż na balach prywatnych. Ubytek ten atoli nie wypadł na niekorzyść celów humanitarnych, popartych hojnemi nadatkami.

Uspokojenie wiele obiecujące co do pozytywnych rezultatów karnawałowych, które atoli dopiero w czasie wielkopostnym dokładniej obliczyć się dają — a obok społecznych mają i narodowe znaczenie łączące hymnem różne dzielnice kraju.

Szereg prywatnych zabaw zakończył się wczoraj wieczorem tańcującym w pałacu księżny Cecylii Lubomirskiej. Ochocka para tancerzy zatrzymała się z uderzeniem godz. 12 ej.

Bardzo świetnie wypadł wczorajszy bal kostiumowy w kasynie oficerskim. W pięknej i obszernej sali klubu wojskowego stanęło do kadryla przeszło sześćdziesiąt par, z których znaczna liczba w kostiumach zarówno wernych, jak odznaczających się dobrym smakiem. Dostrzegaliśmy uroczą Wioszkę, wspaniałą Carmen, kilka Colombine, pasterek, kwaciarek, a pod temi kostiumami różnorodnie typy i rysy narodowe obszernej monarchii, a także i piękności niezwykle, które były ozdobą uroczystości. Tańce prowadzone były umiejętnie przez młodych oficerów, a wyborna orkiestra wojskowa pod kierunkiem kapelmistrza Hocka niemało dodawała zabawie świetności. Cała jeneralityca z głównodowodzącym ks. Windischgratzem na czele, obecną była na balu, w którym wzięła udział także księżna Walerya Windischgratz, oraz żony jenerałów i wyższych oficerów. Przybył na bal delegat hr. Badien. Mężczyzn w kostiumach była także znaczna liczba, a góral z Zakopanego zwracał na siebie powszechną uwagę. Słowem powinowatą można zarządzić kasy na tego balu, który jest jednym z ogniw całego rozwijającego się szeregu zabaw i wieczorów w klubie oficerskim, mających na celu pożytek i szlachetną rozrywkę naszego świata wojskowego.

Również wczoraj w pięknie przystrojonych salach hotelu Victoria odbył się nadzwyczaj ożywiony piknik lekarski. Tańce rozpoczęły się polonezem, prowadzonym w pierwszej parze przez prezesa Towarzystwa lekarskiego prof. Rosnera z panią dyrektora Harajewiczową. Do kadryla, którym kierował w werwą i elegancją Dr W. Głusiński, stanęło około 30 par, wśród których urodą i wdziękiem blyszczały panie do tutejszego świata lekarskiego należące. Ochocka zabawa przeciągnęła się do północy, która musiała kres postawić tańcom i zwrócić myśl wesolego towarzysza na *Popielec*.

Ze Lwowa. X. biskup Morawski w kaplicy prywatnej pobożnościawił związek małżeński między p. Bogusławem Horodyskim, właścicielem dóbr z Podola, a panną Podlewską, córką radey dworu i naczelnika prokuratury skarbu Edwarda Podlewskiego, urodzoną z Suchodolskiej.

Bal kostiumowy Kola literackiego wypadł nader świetnie. Rozpoczęty polonezem o godzinie 10ej przez prezesa Kola p. Rutowskiego z księżną Wirtemberską i prezydenta miasta z hr. Alfradową Potocką. Następnie ukazało się wesele krakowskie z dziesięciu par. Po odpisaniu krakowiaków okolicznościowych przez p. Leona Skorupkę, nastąpił mazur, poczem oberek. Wesele krakowskie ustąpiło, gdy przy odgłosie marszu koronacyjnego z Proroka, na estradzie ukazali się heroldowie zwiastujący pochod historyczny. Przeważały głównie stroje z XVII wieku, osnute na powieści *Ogniem i Mieczem* — kniazówna Helena (p. Krobicka), Jan Skrzetuski (p. Zatorski). Był cały dwór księżny Wiśniowieckiej — byli trzej rycerze Zagłoba, Podbiptę, Wołodyjowski. Nadto ukazało się wiele bogatych i charakterystycznych kostiumów, nie należących do weseła Skrzetuskich. Bal przeciągnął się do późnej nocy.

W ostatnią sobotę był bal u pp. Józefów Mysławskich, a uczny lwowski karnawał zakończył w ostatni wtorek bal u hr. Włodzimierzów Borkowskich.

Ostatni piknik w niedzielę zgromadził przeszło 100 osób. Sprawodawcy dzienników nie znajdują dość wyrazów dla ohożności tańców, któremi kierował hr. Michał Plater, świetności toalet i piękności dam.

Zmarły we Lwowie ś. p. Kochman, obok zapisu na konkurs literacki, przeznaczył 1000 złr. pierwszej nagrody, a 500 złr. drugiej „dla najpiękniejszej lwowiarki.“ „Ubiegać się może — pisze testator — każda dziewczyna bez względu na moralność.“ Kte będzie zasiadał w tym jury?

Bohater Chartumu, jen. Gordon, w młodości swej przebywał w Galicyi kilka tygodni i polował na Podolu i w górach podkarpackich na dziki i niedźwiedzie. Między innymi gościł on w Izydorowie u ś. p. Aleksandra Dzieduszyckiego.

Najj. Pani udaje się 26go b. m. we czwartek na dłuższy pobyt do Amsterdamu

Z Rzymu. W siódmą rocznicę zgonu Piusa IX. odbyły się uroczyste nabożeństwa, w kaplic

Rozkład jazdy wyl. uprzyw. kolei Północnej Cesarza Ferdynanda, kolei Północnej Morawsko-Szląskiej i c. k. uprzyw. kolei Ostrawsko-Frydlandzkiej. Ważny od 15 lutego 1885 aż do dalszej zmiany.

Czas jazdy oznaczony jest według zegaru praskiego.

Liczy drukowane czarnym drukiem wskazują porę nocną od godziny 6 wieczór do godziny 5 minut 59 rano.

A. Wiedeń — Kraków.

Kilometry	STACJE	Pociąg posp. I	Pociąg osob. 9	Pociąg osob. II	Pociąg miesz. 23	Pociąg miesz. 25	Pociąg miesz. 31	Pociąg miesz. 33/35
—	Wiedeń (Restauracja)	Odj. 11:10	8:30	8:30	8:30	8:30	8:30	8:30
6	Floridsdorf	—	8:32	8:32	8:32	8:32	8:32	8:32
14	Süssenbrunn (przystanek)	—	8:34	8:34	8:34	8:34	8:34	8:34
19	Wagram	—	8:36	8:36	8:36	8:36	8:36	8:36
32	Gänserndorf (Rest.)	Przyj. 11:40	8:38	8:38	8:38	8:38	8:38	8:38
32	Endapessz	Odj. —	8:40	8:40	8:40	8:40	8:40	8:40
—	Tepla-Trenczyn-Tepl.	—	8:42	8:42	8:42	8:42	8:42	8:42
—	F. Marchegg	—	8:44	8:44	8:44	8:44	8:44	8:44
40	Gänserndorf	Odj. 11:42	8:46	8:46	8:46	8:46	8:46	8:46
40	Angern	—	8:48	8:48	8:48	8:48	8:48	8:48
44	Stilfried (przystanek)	—	8:50	8:50	8:50	8:50	8:50	8:50
44	Dürnkut	—	8:52	8:52	8:52	8:52	8:52	8:52
51	Drösing	—	8:54	8:54	8:54	8:54	8:54	8:54
51	Hohenau	—	8:56	8:56	8:56	8:56	8:56	8:56
71	Rabensburg (str. Nr. 43)	—	8:58	8:58	8:58	8:58	8:58	8:58
76	Bernhardsthal (przystanek)	—	9:00	9:00	9:00	9:00	9:00	9:00
84	Lundenburg (Rest.)	Przyj. 12:41	9:02	9:02	9:02	9:02	9:02	9:02
—	G. Neusiedl-Dürnholz	Przyj. —	9:04	9:04	9:04	9:04	9:04	9:04
—	G. Zellerndorf	—	9:06	9:06	9:06	9:06	9:06	9:06
—	H. Zellerndorf	—	9:08	9:08	9:08	9:08	9:08	9:08
—	H. Neusiedl-Dürnholz	—	9:10	9:10	9:10	9:10	9:10	9:10
—	D. Berno	—	9:12	9:12	9:12	9:12	9:12	9:12
—	Lundenburg	Odj. 12:45	9:14	9:14	9:14	9:14	9:14	9:14
95	Mähr.-Neudorf	—	9:16	9:16	9:16	9:16	9:16	9:16
99	Luschnitz (przystanek)	—	9:18	9:18	9:18	9:18	9:18	9:18
105	Göding	—	9:20	9:20	9:20	9:20	9:20	9:20
112	Strassnitz-Rohatetz	—	9:22	9:22	9:22	9:22	9:22	9:22
120	Liderzowicz (str. Nr. 77)	—	9:24	9:24	9:24	9:24	9:24	9:24
125	Bisenz-Pisek (Rest.)	Przyj. 1:35	9:26	9:26	9:26	9:26	9:26	9:26
—	Gaya	Przyj. 3:—	9:28	9:28	9:28	9:28	9:28	9:28
—	Gaya	Odj. 12:10	9:30	9:30	9:30	9:30	9:30	9:30
—	Bisenz-Pisek	Odj. 1:36	9:32	9:32	9:32	9:32	9:32	9:32
132	Poleschowitz (str. Nr. 86)	—	9:34	9:34	9:34	9:34	9:34	9:34
139	W.-Hradisch (Rest.)	Przyj. 1:52	9:36	9:36	9:36	9:36	9:36	9:36
—	W.-Brod	Przyj. 4:46	9:38	9:38	9:38	9:38	9:38	9:38
—	W.-Brod	Odj. 10:30	9:40	9:40	9:40	9:40	9:40	9:40
—	W.-Hradisch	Odj. 1:55	9:42	9:42	9:42	9:42	9:42	9:42
144	Babitz (str. Nr. 94)	—	9:44	9:44	9:44	9:44	9:44	9:44
150	Napagedl	—	9:46	9:46	9:46	9:46	9:46	9:46
155	Ottokowicz (str. Nr. 103)	—	9:48	9:48	9:48	9:48	9:48	9:48
162	Quassitz-Thumatschau	—	9:50	9:50	9:50	9:50	9:50	9:50
166	Zahlenitz (str. Nr. 111)	—	9:52	9:52	9:52	9:52	9:52	9:52
169	Hullein (Rest.)	Przyj. 2:29	9:54	9:54	9:54	9:54	9:54	9:54
—	Kromieryż	Przyj. 3:18	9:56	9:56	9:56	9:56	9:56	9:56
—	Holleschau	Przyj. 3:38	9:58	9:58	9:58	9:58	9:58	9:58
—	Holleschau	Odj. 1:42	9:59	9:59	9:59	9:59	9:59	9:59
—	Hullein	Odj. 2:30	10:00	10:00	10:00	10:00	10:00	10:00
176	Rzikowicz	—	10:02	10:02	10:02	10:02	10:02	10:02
184	Przerów (Rest.)	Przyj. 2:48	10:04	10:04	10:04	10:04	10:04	10:04
—	L. Olomuniec	Przyj. 3:29	10:06	10:06	10:06	10:06	10:06	10:06
—	W. Berno	Przyj. 9:55	10:08	10:08	10:08	10:08	10:08	10:08
—	V. Berno	Odj. 11:18	10:10	10:10	10:10	10:10	10:10	10:10
—	M. Olomuniec	Przyj. 1:16	10:12	10:12	10:12	10:12	10:12	10:12
—	Przerów	Odj. 3:—	10:14	10:14	10:14	10:14	10:14	10:14
192	Radwanitz (str. Nr. 130)	—	10:16	10:16	10:16	10:16	10:16	10:16
199	Leipnik	—	10:18	10:18	10:18	10:18	10:18	10:18
208	Drahomysł (str. Nr. 140 1/2)	—	10:20	10:20	10:20	10:20	10:20	10:20
212	Weisskirchen	—	10:22	10:22	10:22	10:22	10:22	10:22
218	Böhlen (str. Nr. 149)	—	10:24	10:24	10:24	10:24	10:24	10:24
222	Pohl	—	10:26	10:26	10:26	10:26	10:26	10:26
229	Deutsch-Jasnik (str. 157 1/2)	—	10:28	10:28	10:28	10:28	10:28	10:28
233	Zauchtel (Rest.)	Przyj. 4:5	10:30	10:30	10:30	10:30	10:30	10:30
—	Neutitschein	Przyj. 4:40	10:32	10:32	10:32	10:32	10:32	10:32
—	Neutitschein	Odj. 2:30	10:34	10:34	10:34	10:34	10:34	10:34
—	Zauchtel	Odj. 4:6	10:36	10:36	10:36	10:36	10:36	10:36
239	Seitendorf (str. Nr. 165 1/2)	—	10:38	10:38	10:38	10:38	10:38	10:38
245	Stauding (Rest.)	Przyj. 4:21*	10:40	10:40	10:40	10:40	10:40	10:40
—	Stramberg	Przyj. —	10:42	10:42	10:42	10:42	10:42	10:42
—	Stramberg	Odj. —	10:44	10:44	10:44	10:44	10:44	10:44
—	Stauding	Odj. —	10:46	10:46	10:46	10:46	10:46	10:46
—	Stauding (przystanek)	—	10:48	10:48	10:48	10:48	10:48	10:48
252	Schönbrunn (Rest.)	Przyj. 4:40	10:50	10:50	10:50	10:50	10:50	10:50
262	N. Opawa	Przyj. 5:33	10:52	10:52	10:52	10:52	10:52	10:52
—	O. Opawa	Odj. 2:52	10:54	10:54	10:54	10:54	10:54	10:54
—	Schönbrunn	Odj. 4:41	10:56	10:56	10:56	10:56	10:56	10:56
268	Mor.-Ostrawa (Rest.)	Przyj. 4:49	10:58	10:58	10:58	10:58	10:58	10:58
—	a. Frydland	Przyj. 6:18	11:00	11:00	11:00	11:00	11:00	11:00
—	b. Frydland	Odj. 1:56	11:02	11:02	11:02	11:02	11:02	11:02
—	Mor.-Ostrawa	Odj. 4:51	11:04	11:04	11:04	11:04	11:04	11:04
—	Hruschau	—	11:06	11:06	11:06	11:06	11:06	11:06
—	Oderberg (Rest.)	Przyj. 5:5	11:08	11:08	11:08	11:08	11:08	11:08
—	Wrocław	Przyj. 10:10	11:10	11:10	11:10	11:10	11:10	11:10
—	Berlin Friedrichstr.	—	11:12	11:12	11:12	11:12	11:12	11:12
—	Hamburg	—	11:14	11:14	11:14	11:14	11:14	11:14
—	Cieszyn	—	11:16	11:16	11:16	11:16	11:16	11:16
—	Koszyce	—	11:18	11:18	11:18	11:18	11:18	11:18
—	Koszyce	Odj. 6:50	11:20	11:20	11:20	11:20	11:20	11:20
—	Cieszyn	—	11:22	11:22	11:22	11:22	11:22	11:22
—	Wrocław	—	11:24	11:24	11:24	11:24	11:24	11:24
—	Oderberg	Odj. 5:20	11:26	11:26	11:26	11:26	11:26	11:26
—	Petrovitz	—	11:28	11:28	11:28	11:28	11:28	11:28
—	Seibersdorf	—	11:30	11:30	11:30	11:30	11:30	11:30
—	Pruchna	—	11:32	11:32	11:32	11:32	11:32	11:32
—	Drahomysł (str. Nr. 222)	—	11:34	11:34	11:34	11:34	11:34	11:34
—	Chybi	—	11:36	11:36	11:36	11:36	11:36	11:36
—	Zabrzeż (str. Nr. 235)	—	11:38	11:38	11:38	11:38	11:38	11:38
—	Dziedzie	Przyj. 6:30	11:40	11:40	11:40	11:40	11:40	11:40
—	P. Bielsko-Biała	Przyj. 7:43	11:42	11:42	11:42	11:42	11:42	11:42
—	Tarnowice	—	11:44	11:44	11:44	11:44	11:44	11:44
—	Tarnowice	Odj. 3:25	11:46	11:46	11:46	11:46	11:46	11:46
—	O. Bielsko-Biała	—	11:48	11:48	11:48	11:48	11:48	11:48
—	Dziedzie	Odj. 6:33	11:50	11:50	11:50	11:50	11:50	11:50
—	Jawiszowice	—	11:52	11:52	11:52	11:52	11:52	11:52
—	Oświęcim (Rest.)	Przyj. 6:58	11:54	11:54	11:54	11:54	11:54	11:54
—	Skawina	Przyj. 7:43	11:56	11:56	11:56	11:56	11:56	11:56
—	Głiwice	Przyj. 10:10	11:58	11:58	11:58	11:58	11:58	11:58
—	Wrocław	Odj. 12:15	12:00	12:00	12:00	12:00	12:00	12:00
—	Oświęcim	Odj. 7:1	12:02	12:02	12:02	12:02	12:02	12:02
—	Chelmek (przystanek)	—	12:04	12:04	12:04	12:04	12:04	12:04
—	Libiąż	—	12:06	12:06	12:06	12:06	12:06	12:06
—	Chrzanów (przystanek)	—	12:08	12:08	12:08	12:08	12:08	12:08
—	Trzebinia (Rest.)	Przyj. 7:35	12:10	12:10	12:10	12:10	12:10	12:10
—	T. Granica	Przyj. 8:53	12:12	12:12	12:12	12:12	12:12	12:12
—	Warszawa	Przyj. 6:15	12:14	12:14	12:14	12:14	12:14	12:14
—	Warszawa	Odj. —	12:16	12:16	12:16	12:16	12:16	12:16
—	U. Granica	—	12:18	12:18	12:18	12:18	12:18	12:18
—	S. Myslowice	—	12:20	12:20	12:20	12:20	12:20	12:20
—	Trzebinia	Odj. 7:43	12:22	12:22	12:22	12:22	12:22	12:22
—	Krzyszowice	—	12:24	12:24	12:24	12:24	12:24	12:24
—	Zabierzów	—	12:26	12:26	12:26	12:26	12:26	12:26
—	Kraków (Rest.)	Przyj. 8:30	12:28	12:28	12:28	12:28	12:28	12:28
—	Wieliczka	Przyj. 5:16	12:30	12:30	12:30	12:30	12:30	12:30
—	Brody	—	12:32	12:32	12:32	12:32	12:32	12:32
—	Podwołoczyska	—	12:34	12:34	12:34	12:34	12:34	12:34
—	Kijów	—	12:36	12:36	12:36	12:36	12:36	12:36
—	Odessa	—	12:38	12:38	12:38	12:38	12:38	12:38
—	Czerniowce	—	12:40	12:40	12:40	12:40	12:40	12:40
—	Jassy	—	12:42	12:42	12:42	12:42	12:42	12:42
—	Galacz	—	12:44	12:44	12:44	12:44	12:44	12:44
—	Bukareszt	—	12:46	12:46	12:46	12:46	12:46	12:46

B. Kraków — Wiedeń.

Kilometry	STACJE	Pociąg posp. 2	Pociąg osob. 10	Pociąg osob. 12	Pociąg miesz. 24	Pociąg miesz. 26	Pociąg miesz. 28
—	Bukareszt	Odj. 11:—	8:5	8:5	8:5	8:5	8:5

G. Lundenburg-Zellerndorf.

Kilometry	STACYE	Pociąg osob. 601	Pociąg miesz. 603	Pociąg miesz. 605	Pociąg miesz. 607
1, 2, 3 kl.		1, 2, 3 kl.	1, 2, 3 kl.	1, 2, 3 kl.	1, 2, 3 kl.
—	A. i C. Wiedeń	Odj. 8—	8:30	6:45	
13	P. Przerów	4:55	3:15	4:55	
18	D. Berno	6—	6:32	6—	
18	Lundenburg (Restauracja)	Odj. 10:45	11:15	9:05	
24	Feldberg	11:33	12:01	9:48	
24	Voitelsbrunn (strażnik Nr. 63 f.)	11:47	12:16	10:02	
30	Nikolsburg	12:09	12:50	10:19	
30	Bratelsbrunn (strażnik Nr. 72 f.)	12:25	1:08	10:35	
30	Neusiedl-Dürnholtz (Restauracja)	Przyj. 12:39	1:24	10:51	
—	J. Grussbach-Schönau	Przyj. 1:48			
—	K. Grussbach-Schönau	Odj. 11:45			
51	Neusiedl-Dürnholtz	Odj. 1:45		5:35	
51	Laa	2:42		6:59	
61	Pernhofen-Wulzeshofen	3:16		7:12	
66	Zwingendorf (strażnik Nr. 93 f.)	3:29		7:33	
71	Haders-Markendorf (przystanek)	3:54		7:51	
76	Hausdorf	4:12		8:19	
79	Pernersdorf-Pfaffendorf (przystanek)	4:59		8:50	
84	Zellerndorf (Restauracja)	Przyj. 5:15		9:08	
—	Znaim	po pol. 10:08			
—	Wiedeń O. M. W. B.	Przyj. 9:08			
—	Sigmundshberg-Horn	10:19			

H. Zellerndorf-Lundenburg.

Kilometry	STACYE	Pociąg osob. 602	Pociąg miesz. 604	Pociąg miesz. 606	Pociąg miesz. 608
1, 2, 3 kl.		1, 2, 3 kl.	1, 2, 3 kl.	1, 2, 3 kl.	1, 2, 3 kl.
—	Znaim	Odj. 7:10		5:53	
—	Wiedeń O. N. W. B.	7:56		5:42	
—	Sigmundshberg-Horn	prz. p. 7:56		5:42	
—	Zellerndorf (Restauracja)	Odj. 9:35		7:17	
5	Pernersdorf-Pfaffendorf (przystanek)	9:51		7:41	
14	Hausdorf	10:13		8—	
19	Haders-Markendorf (przystanek)	10:31		8:22	
24	Kadolz-Mailberg	10:53		8:39	
27	Zwingendorf (strażnik Nr. 93 f.)	11:10		8:58	
34	Pernhofen-Wulzeshofen	11:29		9:26	
50	Neusiedl-Dürnholtz (restauracja)	Przyj. 12:47		10:15	
—	J. Grussbach-Schönau	Przyj. 1:48			
—	K. Grussbach-Schönau	Odj. 11:45			
55	Neusiedl Dürnholtz	Odj. 1:19		3:15	
60	Bratelsbrunn (strażnik Nr. 72 f.)	1:27		3:30	
66	Nikolsburg	2:02		4:05	
67	Voitelsbrunn (strażnik Nr. 63 f.)	2:20		4:23	
71	Feldberg	2:43		4:43	
84	Lundenburg (Restauracja)	Przyj. 3:17		5:17	
—	B. i D. Wiedeń	po pol. 7:18		8:10	
—	A. Przerów	Przyj. 9:16		11:31	
—	C. Berno	4:53		9:01	

Kilometry	STACYE	Pociąg osob. 651	Pociąg miesz. 653
1, 2, 3 kl.		1, 2, 3 kl.	1, 2, 3 kl.
—	Neusiedl-Dürnholtz (Rest.)	Odj. 1:20	
—	Grussbach-Schönau (Rest.)	Przyj. 1:48	
—	Berno	po południu 4:30	

Kilometry	STACYE	Pociąg osob. 652	Pociąg miesz. 654
1, 2, 3 kl.		1, 2, 3 kl.	1, 2, 3 kl.
—	Grussbach-Schönau (Rest.)	Odj. 1:14	
—	Neusiedl-Dürnholtz (Rest.)	Przyj. 12:13	
—	Berno	po południu 4:30	

L. Przerów-Ołomuniec.

Kilometry	STACYE	Pociąg osob. 809	Pociąg miesz. 811	Pociąg miesz. 823	Pociąg miesz. 825	Pociąg miesz. 827	Pociąg miesz. 829
1, 2, 3 kl.		1, 2, 3 kl.	1, 2, 3 kl.	1, 2, 3 kl.	1, 2, 3 kl.	1, 2, 3 kl.	1, 2, 3 kl.
—	A. Wiedeń	Odj. 11—	2:25	2:25	10—	8:30	8—
—	A. Wiedeń	5:40	—	—	5—	5:40	—
—	B. Kraków	6:55	3—	9:30	—	6:55	—
—	B. Kraków	11:18	5:40	—	—	10:55	—
—	V. Berno	11:18	5:40	—	—	10:55	—
—	Przerów (Rest.)	Odj. 2:55	10:54	9:30	6:10	2:26	1:51
6	Roketnitz (st. N. 128 d.)	3:10	11:09	9:55	6:33	2:48	2:13
10	Brodek	3:10	11:09	9:55	6:33	2:48	2:13
16	Grugau (st. N. 136 d.)	3:10	11:09	9:55	6:33	2:48	2:13
23	Ołomuniec (Rest.)	Przyj. 3:29	11:28	10:23	7:05	3:16	2:45
—	Y. Sternberg	po pol. 4:21	12:23	12:23	—	4:43	4:21
—	Z. Nezamislitz	Przyj. 6:19	7:29	12:30	—	6:19	—
—	Jägerndorf	6:19	7:29	12:30	—	6:19	—
—	Czellechowitz	5:53	—	12:44	7:19	7:29	—
—	Praga	9:40	6:45	—	3:26	9:40	—
—	Teplitz	4:54	11:55	—	8:19	4:54	—
—	Karlsbad	4:33	3:37	—	8:12	4:33	—
—	Franzensbad	6:34	5:39	—	—	6:34	—
—	Eger	6:30	5:35	—	9:35	6:30	—
—	Marienbad	8:02	9:47	—	—	8:02	—

M. Ołomuniec-Przerów.

Kilometry	STACYE	Pociąg osob. 810	Pociąg miesz. 812	Pociąg miesz. 824	Pociąg miesz. 826	Pociąg miesz. 828	Pociąg miesz. 830
1, 2, 3 kl.		1, 2, 3 kl.	1, 2, 3 kl.	1, 2, 3 kl.	1, 2, 3 kl.	1, 2, 3 kl.	1, 2, 3 kl.
—	Marienbad	Odj. 8:05	—	5:15	—	5:15	—
—	Eger	9:10	—	—	—	—	—
—	Franzensbad	9—	—	6:45	—	6:45	—
—	Karlsbad	11:15	—	8:03	—	8:03	—
—	Teplitz	11:46	—	11:30	—	1:20	—
—	Praga	7:15	—	3:05	—	7:28	—
—	Czellechowitz	—	—	4:18	—	10:41	—
—	Z. Sternberg	—	8:45	—	—	8:50	—
—	V. Nezamislitz	—	—	—	—	8:36	—
—	Ołomuniec (Rest.)	Odj. 1:16	9:35	6:55	3:52	12:42	11:27
8	Grugau (st. N. 136 d.)	—	7:10	4:06*	—	11:41*	—
14	Brodek	1:36	9:56	7:26	4:21	1:06	11:56
18	Roketnitz (st. N. 128a)	—	7:35*	4:30*	—	12:5*	—
23	Przerów (Rest.)	Przyj. 1:50	10:10	7:47	4:42	1:23	12:17
—	A. Kraków	Odj. 8:30	—	—	—	8:30	—
—	A. Kraków	9:42	7:22	7:22	5:27	9:45	8:42
—	B. Wiedeń	7:18	5:10	4:12	12:05	—	4:20
—	W. Berno	—	3:18	—	9:30	—	3:58

N. Schönbrunn-Opawa

Kilometry	STACYE	Pociąg osob. 909	Pociąg miesz. 923	Pociąg miesz. 925	Pociąg miesz. 927
1, 2, 3 kl.		1, 2, 3 kl.	1, 2, 3 kl.	1, 2, 3 kl.	1, 2, 3 kl.
—	A. Wiedeń	Odj. 8—	8:30	10—	—
—	A. Wiedeń	11—	—	5:40	—
—	B. Kraków	9:30	—	6:55	—
—	B. Kraków	—	—	—	3—
—	Schönbrunn (Restauracja)	Odj. 4:58	5:10	11:40	8:52
15	Diethau (przystanek)	5:10	5:09	12:1	9:29
21	Freiheitau	5:20	5:24	12:16	9:44
24	Oppahof-Stettin (przystanek)	5:26	5:34	12:26	9:54
29	Komorau (Restauracja)	Przyj. 5:33	5:45	12:37	10:5
—	Jägerndorf	Odj. 7:28	7:18	2:22	—

O. Opawa-Schönbrunn.

Kilometry	STACYE	Pociąg osob. 912	Pociąg miesz. 924	Pociąg miesz. 926	Pociąg miesz. 928
1, 2, 3 kl.		1, 2, 3 kl.	1, 2, 3 kl.	1, 2, 3 kl.	1, 2, 3 kl.
—	Jägerndorf	Odj. 7:14	7:22	7:45	7:31
—	Opawa (Restauracja)	Odj. 7:22	7:30	7:52	7:38
5	Komorau (przystanek)	7:28	7:36	7:58	7:44
9	Oppahof-Stettin (przystanek)	7:39	7:47	8:09	7:55
15	Freiheitau	7:50	7:58	8:20	8:06
21	Diethau (przystanek)	8:1	8:19	8:41	8:27
29	Schönbrunn (Restauracja)	Przyj. 8:1	8:19	8:41	8:27
—	A. Kraków	Przyj. 8:30	—	—	—
—	A. Kraków	—	9:42	7:22	5:27
—	B. Wiedeń	—	4:12	12:5	4:20
—	B. Wiedeń	—	—	—	7:18

P. Dziedzice-Zywiec-Zabłocie.

Kilometry	STACYE	Pociąg osob. 1023	Pociąg miesz. 1025	Pociąg miesz. 1027	Pociąg miesz. 1029
1, 2, 3 kl.		1, 2, 3 kl.	1, 2, 3 kl.	1, 2, 3 kl.	1, 2, 3 kl.
—	A. Wiedeń	Odj. 8:30	10—	8:30	8:11
—	B. Kraków	—	9:30	5:40	3—
—	B. Kraków	—	—	6:55	—
—	Wrocław	—	6:18	—	10:20
—	Pszczyna Pless	5:53	1:12	8:8	5:41
—	Dziedzice (Restauracja)	Odj. 7:11	1:50	9:5	7:45
12	Bielsko-Biała (Restauracja)	Przyj. 7:39	2:18	9:27	7:43
25	Łodygowice (strażnik Nr. 259 g.)	—	2:36	9:32	8:1
33	Zywiec-Zabłocie (Restauracja)	Przyj. 3:13	10:2	8:38	—
—	Nowy Sącz	po pol. 3:30	10:17	8:55	—
—	Zwardon	—	4:47	5:11	—
—	—	—	6:24	—	—

Q. Żywiec-Zabłocie-Dziedzice.

Kilometry	STACYE	Pociąg osob. 1024	Pociąg miesz. 1026	Pociąg miesz. 1028	Pociąg miesz. 1030
1, 2, 3 kl.		1, 2, 3 kl.	1, 2, 3 kl.	1, 2, 3 kl.	1, 2, 3 kl.
—	Nowy Sącz	Odj. 8:50	—	—	9:42
—	Zwardon	prz. p. 11:28	—	—	4:14
—	Żywiec-Zabłocie (Restauracja)	Odj. 11:47	—	5:19	4:32
7	Łodygowice (strażnik Nr. 259 g.)	12:19	—	5:5	5:3
21	Bielsko-Biała (Restauracja)	Przyj. 12:37	7:40	6:8	5:8
33	Dziedzice (Restauracja)	Przyj. 1:2	8:5	6:33	5:30
—	A. Kraków	Przyj. 5:27	—	9:45	8:30
—	A. Kraków	—	4:12	4:20	5:10
—	B. Wiedeń	—	7:18	7:18	—
—	B. Wiedeń	—	2:55	10:25	7:30
—	Pszczyna Pless	—	10:20	—	8—
—	Wrocław	—	—	2:34	—

R. Trzebinia-Mysłowice

Kilometry	STACYE	Pociąg osob. 1101	Pociąg miesz. 1103	Pociąg miesz. 1105	Pociąg miesz. 1107
1, 2, 3 kl.		1, 2, 3 kl.	1, 2, 3 kl.	1, 2, 3 kl.	1, 2, 3 kl.
—	A. Wiedeń	Odj. 11—	—	8:30	—
—	A. Wiedeń	—	5—	6:55	—
—	B. Kraków	—	5—	6:55	—
—	Trzebinia (Restauracja)	Odj. 7:53	—	9:51	—
12	Cieszkowice (przystanek)	8:15	—	10:18	—
16	Szczakowa (Restauracja)	Przyj. 8:24	—	10:30	—
29	Szczakowa (Restauracja)	Odj. 10:55	—	6:30	—
—	Mysłowice (Restauracja)	Przyj. 11:24	—	7:5	—
—	Katowice	—	1:7	—	—
—	Wrocław	—	6:10	—	—

S. Mysłowice-Trzebinia

Kilom.	STACYE		Pociąg miesz. 1172 2, 3 kl.	Pociąg miesz. 1102 posp. 1, 2, 3 kl.	Pociąg miesz. 1124 1, 2, 3 kl.	Pociąg miesz. 1126 1, 2, 3 kl.
—	Wrocław	Odj.	—	—	6:40	—
—	Katowice		—	—	11:17	—
—	Mysłowice (Restauracya)		rano	7:54	prz. pl.	—
13	Szczakowa (Restauracya)	Przyj.	8:29	—	12:15	—
—	Szczakowa (Restauracya)	Odj.	rano	rano	12:38	po pol.
18	Cieszkowice (Przystanek)			6:47	1: 3	3:17
29	Trzebinia (Restauracya)	Przyj.		6:58	1:15	3:29
				7:18	1:39	3:52
	A. Kraków			rano	po pol.	po pol.
	B. Wiedeń			9:45	3:15	5:27
				4:20	—	5:10

(549)

Zygmunta Przeorskiego
odprawione będą
w kościele św. Barbary
w piątek dnia 20 lutego b. r.
jako w rocznicę śmierci
o godz. 9 zrana,
Msze święte
na które pozostała wdowa Znanych i po-
bożna Publiczność zaprasza.

Kucharski pomocnik,

16 lat życia, ukończywszy 2-letnią praktykę
przy dobrym kucharzu, poszukuje pomieszczenia.
Adres: S. F. u pani Ropskiej, Targowica, No-
wy Sącz. (548)

Zastępca Prezesa Rady Nadzorczej Towarzystwa Zaliczkowego w Krzeszowicach

zawiadamia Członków tegoż Towar-
zystwa, że dnia 9go marca
1885 r. o godzinie 11 przed po-
łudniem, odbędzie się w Krzeszowi-
cach, w sali nad oberżą

siedmą zyczejane

Ogólne Zgromadzenie

Porządek dzienny:

- 1) Wysłuchanie sprawozdania Dy-
rekcyi i Rady Nadzorczej z czyn-
ności za rok ubiegły do dnia 31
grudnia 1884 r.; zatwierdzenie
Bilansu za tenże czas, i wydanie
Dyrekcji absolutoryum.
- 2) Wysłuchanie powodów, dla któ-
rych uchwalona budowa własne-
go budynku na pomieszczenie Biu-
ra Dyrekcyi Towarzystwa Zali-
czkowego nie przyszła do skutku.
- 3) Wylosowanie i wybór 3 Człon-
ków i jednego Zastępcy Rady
Nadzorczej. (507)
- 4) Wybór pierwszego Dyrektora.

Okrągłaków jaworow. kupują wszel-
ką ilość
Pawel Brüggemann i Sp.
fabryka sztyftów drewnianych w Ma-
helschwerdt w Śląsku Pr. (447-3-3)

Kto sobie kupi taki nowo wy-
naleziony Weyla stółek kapiel-
owy do ogrzania, może się co-
dzienne bez trudu i niedogo-
dności w ciepłej wodzie, ogrza-
nie do 30 stopni, kapieć. Do
kapieli potrzeba tylko 5 kone-
wek wody i za 5 ct. węgli. Obszerne ilustr. cen-
niki darmo i opłatnie. L. Weyl, posiadacz c. k.
przywileju w Wiedniu, Wallfischgasse 8. Wanny
kapielowe, klozety, przyrządy natryskowe, lo-
downie. (245-30-30)

Fettsucht, Gicht u. Rheumatismus.
2. przerob. wydanie.
Księgarnia **Huber & Lahme** w Wiedniu I.
Herreng. 6. Wyleczenie **otryści, gościsca i reu-
matyzmu** (ściśle naturalnie dla chorych do
zastosowania bez żadnego lekarstwa). 2. wyda-
nie. Cena 1 złr. — opłatnie pocztą 1 złr. 10 ct.
Uwaga. Dzieła lecznicze dla chorych. (82-8-10)

MEZKIE
osłabienie, mianowicie
wywołane
przez niszczące następstwa tajnych
grzechów młodości i wy-
zdań, pewnie i trwale usunąć wyka-
zuje jedynie już w wielu wy-
daniach rozszerzona książka z ryl-
kami:

Dr RETAU'S SELBSTBEWAHRUNG
Wydanie polskie: Cena 1 złr.
Wydanie niemieckie: Cena 2 złr.
Tysiące osób znalazło w niej objaśnienie
swych cierpień, a przez używanie po-
leconego w książce sposobu leczenia, odzyskało
naprawdę swoje zdrowie. Za nadaniem
opłatnie należytości nastąpi opłata pre-
syjka w kopercie przez **Verlags-Magazin**
Br. Bieres w Lipsku, Neumarkt Nr. 17.
W Krakowie do nabycia w księgarni
J. M. Himmelblaus. (71-7-15)

CHOROBY ZARAŻLIWE

Niedawne lub zadawione, skrofule, choroby skórne (Hiz-
je, wytręty, strupy, trądzik i inne) cierpienia naskórne,
spowodowane zanieczyszczeniem i zepsuciem krwi. Wzrosty,
gruźlica, reumatyzm, rany, wrzody w ustach i w gardle,
nabrznięcia, narośla na ciele, strum, niebezpieczne i
trudno leczące się choroby skóry, jakież niebezpieczeństwo
i trzęsienie nerwów, jakież niebezpieczeństwo dla zdrowia
Leczenie niezawodne i radykalne chorób naskórnych
następuje i najprzebiegać może, nieuszkodzonej przy
sądnej metodzie lekarskiej, lecząc się przez wyjęcie.

BISCUITS POLIVIER
Jedyną poleconą przez Akademię Medyczną w Paryżu
Jedyną upoświadczoną przez rząd francuski.
Jedyną, jakich używają w szpitalach Paryskich.

24,000 FRANKÓW NAGRODY NARODOWEJ
Lekarstwo to, bardzo przyjemne w smaku, zalecane od
przez 60 lat przez najznakomitszych lekarzy, jako najsku-
pniejszy środek na choroby skóry, jakież niebezpieczeństwo
i trzęsienie nerwów, jakież niebezpieczeństwo dla zdrowia,
jedynym w całym świecie, jakie otrzymało swoje wy-
niesienie tytuły i oznaki honorowe, co dowodzi jego znakomitej
skuteczności.
Pod dobroczynnym wpływem tych błyskotliwych aptek
powraca, funkcje życiowe przywrócić do normalnego stanu,
a po kilku tygodniach leczenia choroby spotęgają, że
wszystkie przypadki chorób skóry, jakież niebezpieczeństwo
i trzęsienie nerwów, jakież niebezpieczeństwo dla zdrowia,
najmniejszej podkopane przez zepsucie i zanieczyszczenie
krwi, przywrócić do normalnego stanu.

Skład główny: 62, RUE DE RIVOLI, w Paryżu.
Dostać można w LWOWIE w aptece p. K. Mi-
kolaszka; w KRAKOWIE w aptekach pp. Tra-
czyńskiego, Redyka i Wisniewskiego. (440-2-)

Czcionkami Drukarni „Czasu“

Lokaj w poważniejszym wie-
ku, z chlubiłymi świad-
ectwami znaczniejszych domów, posu-
kuje miejsca. Listowno zgłoszenia przy-
jmuje Zakład introligatorski p. Karola Wój-
cika, plac Maryacki, Nr. 8, w Krakowie.
(503-1-3)

Restauracja w hotelu pod Różą
posiada wielki zapas bulionu
własnego wyrobu i takowy sprzedaje
po 4 złr. kilo. — Przesyłka pocztową
najmniej 2 1/2 kilo. (266-10-12)
F. Turtliński, restaurator.

**Cierpiących na płucach, piersi,
szyję i astmę** (449-2-10)
zwraca się uwagę na broszurę „Über die
Heilwirkung und Anwendung der
Pflanze „Homocaria“, która zawiera
wyczerpujące przedstawienie skutków
leczniczych, stwierdzonej ze strony urzę-
dowej i lekarskiej. Do nabycia bezpłatnie
u wynalazcy i fabrykanta rośliny „Homo-
caria“ Pawła Homocaria w Tryesie (w Au-
stryi). Roślinę Homocaria można sprowa-
dzić prawdziwą tylko przez niego.

Słynne brzytwy szwajcarskie
Jaque Lecoq w Szwajcarii.
1 brzytwa z 1 ostrzem 2 złr., z 1 ostrzem
w pudełku 2 złr. 250, z 2 ostrzami 3 złr. 75,
z 3 ostrzami 4 złr. 50, z 4 ostrzami 5 złr. 50,
z 5 ostrzami 6 złr. 50, z 6 ostrzami 7 złr. 50,
z 7 ostrzami 8 złr. 50, z 8 ostrzami 9 złr. 50.
Pendzle i mydła do golenia od 35 c. do 1 złr. 20.
Jedyny skład oryginalnych w Magaz. broni
J. F. Demmer w Krakowie. [189-44-]

Thé Purgatif-Chambard
ZIŁKA PRZECYSZCZAJĄCA
Pana **CHAMBARD** Paryżu
W skład których wchodzi wyłącznie
rośliny i kwiaty,
stanowią środek
przecyszczały,
najprzyjemniejszy
i najtańszy. Osoby,
bez różnicy
płci i wieku, mo-
gą go zażywać
bez odczuwania się od zębów. Użycie ich
oswobadza od zaflegnienia i żółci, które
się od czasu do czasu skupiają w żołądku;
utrzymują one stolec wolny, podniecają
funkcję trawienia i cyrkulację krwi uła-
twiają. Własności te sprawiają, że użycie
ich skutkuje pomyślnie przeciw: zawrotom
głowy, migrenom, mdłościom, biuciu serca,
niestrawnościom, zaburzeniom i wszel-
kim dolegliwościom, pochodzącym z zafleg-
nienia kiszek lub żołądka.
W KRAKOWIE: w aptekach pp. TRACZYŃSKIEGO,
REDYKA i WISNIEWSKIEGO.
(29-3-)

WYROBY GUMOWE
tylko prawdziwe paryskie, tuzin 1 złr.
1, 1-50, 2, 2-50, 3, 3-50, 4, najlepsze 4-50 i 5
złr., również inne szczegółowości. Katalog
darmo i opłatnie. Próbkę 1 złr. Rozsyłka
najpukotniejsza (także za zaliczką) **C.
Weiss junior** w Wiedniu, III.,
Löwengasse 28. (448-2-6)

PIERWSZA GALICYJSKA fabryka Portland cementu w Szczakow

na zaszczyt polecieć swe wyroby, mianowicie: doskonałe wapno budowlane stukowe i do-
skonale wapno nawozowe, następnie cegły ogniotrwałe, zendrówki (Klinker),
cegły maszynowe i gzymsówki po najtańszych cenach, do każdej stacji kolejowej. Również
zawiadamia, że rozpocznie za kilka dni wyrób Portland cementu. Na dotyczące zapytania odpowiada
p. Karol Kuczek w Krakowie przy ul. św. Gertrudy 12 lub komercyjny zarząd pierwszej galic. fabryki
Portland cementu w Białym, a w danym razie fabryka w Szczakowie.

Opinie i rozbiory znawców zaliczają te wyroby do bardzo dobrych, jak to o wapnie następujący
rozbiór c. k. szkoły przemysłowej w Bielsku potwierdza.

Bielsk, dnia 8 lutego 1885 r.

Szanowna I. galicyjska fabryka Portland cementu w Szczakowie.

Wapno palone przysłało do laboratorium c. k. państwowej szkoły przemysłowej w Bielsku poddane zostało stosownie
do Pańskiego życzenia dokładnemu ilościowemu rozbirowi i zbadane pod względem swego „wzmagania się“ t. j. pod wzglę-
dem swej wydajności na ilość gąszonego wapna, który daje 1 metr sześcienny (bez pustych miejsc) palonego wapna. W tym
celu wzięto przeciętną próbę większej ilości palonego wapna.

Wyniki tego badania są następujące:

100 części ciężarowych wapna suchego na powietrzu zawiera:	
utraty żaru (woda i mała ilość kwasu węglowego)	1-74%
części nierozpuszczalnych w kwasie solnym (w głównej masie kwas krzemowy)	0-63%
części rozpuszczalnych w kwasie solnym (głównie tlenek wapniowy)	97-63%
razem	100-00
Te 97-63 części materij rozpuszczalnych w kwasie solnym składają się:	
z tlenku wapniowego (czystego palonego wapna CaO)	92-45 części
z tlenku magnezowego (MgO)	0-42 „
z gipsu (CaSO)	0-75 „
z tlenku żelazowego i glinki (Fe ₂ O ₃ +Al ₂ O ₃)	3-65 „
z alkaliów (z różnicy)	0-36 „
	97-63

Z tych rozbiórów wypada, że w 100 częściach palonego wapna zawiera się 92-45 części czystego SKUTEZ-
NEGO tlenku wapniowego. Ta ilość tlenku wapniowego jest tak znaczna, że zbadane wapno musi być uważane jako
bardzo dobre.

Co się tyczy jego wydajności, wykazały się następujące wyniki:
50 gramów wapna wciąga w siebie 111 gramów (wzgl. sześciennych centymetrów) wody i daje 161 gramów gąszonego
wapna. 100 sześć. centymetrów tego gąszonego wapna waży 130-3 gramów, dlatego gęstość jego jest 1-303. Gęstość palonego wapna
wynosi 1-6279.

Z tych danych wypada, że 1 metr sześcienny palonego wapna (bez pustych miejsc) dostarcza 4-02 metry sześciennie
gąszonego wapna. Wapno więc poddane rozbirowi, jest bardzo dobre.

Opierając się na wymienionych wynikach rozbirowi, musi wapno poddane rozbirowi zaliczone być między bardzo do-
bre wapna budowlane.

Dyrekcja c. k. szkoły przemysłowej w Bielsku
Jan Stingl, c. k. dyrektor.

Wreszcie poleca Szczakowska fabryka cementu na sprzedaż: lokomobilę o sile 15 koni angielskiego
wyrobu, wysokość cylindra 150 m. m., średnica 260 m. m., długość 370 m. m., udźwig. 300 m. m., średnica
koła rozpędowego 1580 m. m., za 1750 złr.; następnie angielską ceglarkę, dzienna działalność 15—18000
sztuk cegieł, za 850 złr. netto za gotówkę na miejscu w Szczakowie. (544-1-)

3 wydanie (nowe)

w księg. **Huber & Lahme** w Wiedniu
**I. Herrengasse 6. Handbuch für Ner-
venkrankheiten**, ściśle naturalnie (bez żadnego le-
karstwa) 3 wydanie, cena 1 złr. pocztą 1 złr. 10 ct.
UWAGA: Doskonałe dzieło o leczeniu.
(87-6-2-)

Polska Spółka handlowa w Hamburgu,

rozsyła opłatnie w woreczkach
po 5 kilo brutto kawę:
Mokkę arabską . . . . . 5 kilo 7-40
Jawę złotą Menado 6-10
Ceylon perłową 5-80
Ceylon plantacyjną 5-80
Cuba 5-10
Santos 4-80
Mokkę afrykańską 3-90
Herbatę w paczkach po 1 kilo — po 3 złr.,
4 złr., 5 złr. i wyżej.
Co do 5 kilo kawy wynosi 2 złr., od 1 kilo
herbaty 1 złr., które kupujący na miejscu opłaca.
Próbki wysyłamy na żądanie za przesłaniem
10 ct. w markach pocztowych. (122 19-39)
Adres: **Polnische Handelsgesellschaft S. Do-
tkowski & Co., Hamburg, Valentinskamp 83.**

Sluzacy bezdzietny, zo-
naty, wolny od
wojskowości, mogący się wykazać chlubi-
nymi świadectwami i osobistym polece-
niem osób poważnych i wiarygodnych, po-
szukuje stałej posady, najchętniej na wsi,
od 11go kwietnia r. b. Łaskawie zapytania
uprasza się adresować pod lit. **A. B. L.**
przez Oświęcim, poste restante **Kenty**
(w Galicyi). (502 3 10)

LIEBIG
Company's
EKSTRAKT MIĘSNY
z
Fray-Bentos, Ameryka południowa.

Ekstrakt mięsny Liebiga
daje przy drobnych dodatkach wyborny
rosół i przy należytym użyciu takowego jest
wielkim zaoszczędzeniem w gospodarstwie
domowym. Z jednego funta angielskiego, rów-
niającego się 454 gramom ekstraktu, zrobić
można 100 porcji silnego rosółu. Bieżący uży-
ciek dołącza się do każdego słoika.

Ekstrakt Liebiga.
jeżeli się znajduje na etykiecie każdego słoika własnoręczny podpis wynalazcy
Jusl. v. Liebig farbą niebieską,
jak niżej:
J. Liebig

TYLKOWY JEST PRAWDZIWY
jeżeli się znajduje na etykiecie każdego słoika własnoręczny podpis wynalazcy
Jusl. v. Liebig farbą niebieską,
jak niżej:
J. Liebig

Medal Złoty
i dyplom honorowy.
Medal Złoty
i dyplom honorowy.

11 LOSÓW
10 złr.
KINCSEMI 1 złr.
LOS po 1 w. a.
GLÓWNA WYGRANA
50,000 złr.
10,000 wygranych. (427-13-14)
Do nabycia w biurze loteryjnym węgier.
dżokej-klubu w Budapeszcie, Hatvaner-
gasse, w kasynie narodowym.

Do wynajęcia od 1 kwietnia:
w willi **Knausa** przy ulicy **Św. Se-
bastjana** Nr. 12
całe pierwsze piętro,
składające się z 5 pokoi i salonu z er-
kerem, przedpokojem, kuchnią, spiżarnią,
werandą i t. d. (473-4-6)
Również na II. piętrze:
pracownia malarska
(2 ubikacje).
Blizsza wiadomość u właściciela na miejscu.

Tapety

z pierwszych fabryk krajowych i fran-
cuskich, stosowne szlaki, listwy
złożone i drewniane, sufity en relief,
otrzymał świeżo i poleca
największy skład tapet,
storów do okien, cerat na meble
i stoły (115-125-)
Wilhelma Fenza
w Krakowie, Rynek 9.
Podejmuje się tapetowania mies-
kań. Próby na żądanie franco.

C. k. austr. koleje państwowe. Obwieszczenie.

C. k. Dyrekcja ruchu kolei państwowych w Kra-
kowie wypisuje niniejszem przedłożenie ofert na zaku-
pno starych materiałów zbędnych, leżących w maga-
zynach materiałów w Nowym Sączu i w Mährisch
Schönberg, które w drodze konkurencyi sprzedane będą.
Blizsze warunki przejrzeć można w biurze mate-
ryałowym (oddział V.) przy c. k. Dyrekcji ruchu
w Krakowie, w wyżej wymienionych magazynach Dyrek-
cji tej podlegających. (500-3-3)

Kraków, w lutym 1885 r.

C. k. Dyrekcja kolei państwowych.

Molla proszki Seidlickie.

Tylko prawdziwe,
jeżeli na etykiecie każdego pudeł-
ka wydrukowany jest orzeł i firma
A. Molla.
Trwały i pewny skutek tych pro-
szków w najporęczniejszych ciele-
śniach żołądka i trze-
wów brzusznych, kurcząca
żółdca, zaflegnieniu żagidek,
chronicznem zaparciem stol-
ca, w cierpieniach wątroby, za-
stojach krwi i hemoroidach,
i w najrozmaitszych chorobach
kobiecych, zapewnił od wielu
lat tym pr. szkom obszerne wzięcie.

OSTRZEŻENIE.
Falszywe wyroby będą sądowo ścigane.

Cena zapieczętowanego oryginalnego pudełka 1 złr. w. a.

Wódka francuska i sól.

Jako weteran do skutecznego opatrywania gościsca, reumatyzmu, wszelkiego rodzaju bólów
członków i sparaliżowań, bólu głowy, uszów i zębów, jako kompresy w wszelkich skalece-
niach i ranach, zapaleniach i w zwichnięciach. Wewnętrznie z wodą zmieszana w nagłej słabości,
wymiotach, kolikach i rozwaleniu. — Piaszka z doskonałym opisem 80 cent.

Tylko prawdziwa, jeżeli każda flaszka zaopatrzona jest
w podpis i znak ochronny Molla.

Olej tranowy M. Krohn & Co.

Na skutecznější i najodpowiedniejszy środek w cierpieniach piersiowych i płuc, prze-
ciw skrofom, wysypkom skórny, w chorobach gruczołów, tudzież dla popra-
wienia ogólnego odżywienia w takich przypadkach.
Ze wszystkich w handlu znajdujących się gatunków jedynie odpowiada do 100 procentu użytku.
Flaszka z opisem użycia kosztuje 1 złr. w. a.

Główny skład wysyłek u **A. Molla**, c. k. dostawcy nadwor., Wiedeń, Tuchlauben.

Uprasza się Szanowną Publiczność wyrażnie żądać preparatów **MOLLA** i li tylko te
przyjmować, które opatrzone są moją marką ochronną i podpisem.

Składy mają: w KRAKOWIE K. Wisniewski, W. Redyk, F. Sobierajski apt., M. Jaworicki kup.,
w BIAŁYM E. Keler apt., w BRODACACH M. Kulak apt., w GURAHUMOR E. Botezat apt.,
w JAROSŁAWIU J. Wislocki apt., J. Rohmst., — we LWOWIE J. Beiser apt., S. Rucker aptek.,
F. W. Królkowski, — w NOWYM SĄCZU W. Filip k. apt., Kosterkiewicz, wdowa, R. Jakubowski
apt., — w NOWYM TARGU C. Laur, — w OŚWIECIMIE J. Löwenberg, — w RZESZOWIE J. Schafer
Nablig apt., A. Mikowski aptek., — w PODGÓRZU S. Schiesinger, — w RZESZOWIE J. Schafer
i Spółka, — w SOKALU E. Wysocki apt., — w TARNOWIE W. Milder i Spół., H. Wierzycki i Pion,
Fr. Leszczyński, — w WADOWICACH A. Herfurth, — w WOJNICZU C. Nodzyński aptek., —
w ZBARZU Izidor Süßermann. (111-30-)

C. k. Generalna Dyrekcja austr. kolei państwowych. WYCIĄG Z ROZKŁADU JAZDY

ważnego od 15go lutego 1885 r.

Odjazd z Podgórz	Przyjazd do Podgórz
8-30 rano do Skawiny-Oświęcim,	10-8 przedpoł. z Nowego Sącza, S. chy, Skawiny,
11-25 przedpoł. do Skawiny, Suchy, Ży- ca-Zabłocia, Zwardonia,	11-22 przedpołudniem z Oświęcim, Skawiny,
3-31 popołudniu do Skawiny-Oświęcim,	4-09 popołudniu ze Zwardonia i, Życa-Zabłocia, S. chy, Skawiny,
7-13 popołudniu do Skawiny, Suchy, Nowego Sącza,	6-42 wieczór z Oświęcim, Skawiny, Suchy, No- wego Sącza,
Odjazd z Oświęcim	Przyjazd do Oświęcim
8-18 rano do Skawiny, Podgórz, Suchy, Zwar- donia,	11-54 przedpołudniem z Zagórza, Nowego Sącza, Suchy, Skawiny, Podgórz,
3-08 popołud. do Skawiny, Podgórz, Suchy, No- wego Sącza, Zagórza,	6-47 wieczór ze Zwardonia, Suchy, Skawiny, Pod- górz,
Odjazd z Tarnowa	Przyjazd do Tarnowa
3-20 rano pociąg osobowy do Grybowa, Zagórza, Nowego Sącza, Orlowa,	11-15 przedpoł. pociąg osobowy ze Zwardonia, Orlowa, Nowego Sącza, Zagórza, Grybowa,
5-17 rano pociąg mieszany do Grybowa, Nowe- go Sącza, Orlowa, Zwardonia,	9-03 wieczór pociąg mieszany ze Zwardonia, Or- lowa, Nowego Sącza, Grybowa,
2-26 popołud. pociąg osobowy do Grybowa, Za- górz, Nowego Sącza, Orlowa,	12-43 w nocy pociąg osobowy z Orlowa, Nowego Sącza, Zagórza, Grybowa. (371-20-)

Odpowiedzialny rządca Drukarni **Józef Łakociński**.